Тошкент ҳақиқати

№ 53 (10.479).
1993 йил 8 май шанба
Нархи 8 сўм.

1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН НАШР ЭТИЛМОҚДА. **Вилоят ижтимоий—сиёсий газетаси** СЕШАНБА, ПАЙШАНБА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн иккинчи сессияси

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн иккинчи сессияси тўғрисида

АХБОРОТ

6 май куни Тошкентда ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн иккинчи сессияси иш бошлади. Сессияни Олий Кенгаш Раиси Ш. М. Йўлдошев очди.

Сессия қатнашчилари вафот этган 397-сайлов округидан депутат, Улуғбек номидаги Фарғона педагогика институтининг ректори А. Абдулҳамидов хотирасини бир дақиқа сукут сақлаб ҳурматладилар.

Мандат комиссиясининг раиси Ш. М. Мирзиёевнинг маърузаси юзасидан Олий Кенгаш янги сайланган республика халқ депутатлари Ж. А. Уелханов (378-Чимқўрғон сайлов ўрами), Р. Аҳмедов (339-Учқизил сайлов ўрами), У. Аширбеков (491-Сарабий сайлов ўрами), И. Жўрабеков (190-Бўстон сайлов ўрами), М. Умурзоқов (397-Октябрь сайлов ўрами), А. Мухторов (444-Чекшўра сайлов ўрами), С. Норкин (50-Лисунов сайлов ўрами), Н. Тувалов (48-Сельмаш сайлов ўрами), Д. Едгоров (178-Олот сайлов ўрами) ваколатларини тасдиқлади.

Депутатлар сессия котибиятини сайладилар, кун тартибини тасдиқладилар.

Сессияда Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов нутқ сўзлади. Парламент аъзолари республика Президентнининг нутқи юзасидан қарор қабул қилдилар.

Қонунчилик, Қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комитетининг раиси бўлиб ишлаган Э. Халилов сессияда республика Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари этиб сайланди.

Сўнгра Э. Халилов Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси тўғрисидаги Қонун лойиҳаси ҳақида маъруза қилди.

Республика Конституциявий назорат комитетининг раиси Ш. Уразаев Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақида сўзга чиқди.

Парламент аъзолари Олий Кенгаш Халқаро ишлар комитетининг раиси П. Ҳабибуллаев маърузаси юзасидан Республика Конституциясига мувофиқ бир қанча халқаро шартномаларни ва битимларни тасдиқладилар.

Иқтисодий ислоҳот, Бюджет сиёсати ва маҳаллий ўзини-ўзи бошқариш комитетининг раиси Э. Хўжаев ер солиғи, суғурта ва Ўзбекистон Республикаси пул тизими тўғрисидаги қонунлар лойиҳаси ҳақида маъруза қилди.

Пул тизими тўғрисидаги Қонунни кўриб чиқиш чоғида Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов нутқ сўзлади.

Олий Кенгаш Деҳқончилик-саноат мажмуи ва сув хўжалиги комитетининг раиси Ш. Мирзаев сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисидаги Қонун лойиҳаси ҳақида ахборот берди.

Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгашининг раиси Б. Алламуродов сессия қатнашчиларини меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги Қонун лойиҳаси билан таништирди.

Олий Кенгаш кўриб чиқилган лойиҳалар юзасидан тегишли қонунлар ва қарорлар қабул қилди.

Олий Кенгаш сессияси ўз ишини давом эттирмоқда.

* * *

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн иккинчи сессияси 7 май куни Тошкентда ўз ишини давом эттирди. Мажлисни Олий Кенгаш раиси Ш. Йўлдошев бошқарди.

Миллий банк раиси Р. Азимов «Валютани тартибга солиш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси хусусида сўзга чиқди.

Бош вазир ўринбосари Б. Ҳамидов «Маҳаллий солиқлар ва йиғимлар тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси ҳақида» маъруза қилди.

Саноат, қурилиш ва аҳолига хизмат кўрсатиш масалалари комитетининг раиси Ф. Нажмиддинов давлат уй-жой фондини хусусийлаштириш тўғрисида, «Маҳсулот белгилари ва хизмат кўрсатиш белгилари тўғрисида», «Ўзбекистон Республикасидаги корхоналар тўғрисида»ги қонунга қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш ҳақида»ги қонунлар лойиҳалари юзасидан маъруза қилди.

Олий Кенгаш раисининг ўринбосари Э. Халилов маърузаси юзасидан давлат сирларини сақлаш ҳамда айрим қонун ҳужжатларига қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш ҳақидаги қонун лойиҳалари муҳокама қилинди.

Депутатлар иқтисодий ислоҳот, бюджет сиёсати ва маҳаллий ўзини-ўзи бошқариш комитетининг раиси Э. Хўжаев маърузаси юзасидан қонунлар лойиҳаларини кўриб чиқдилар. Бу лойиҳалар Ўзбекистон Республикаси билан халқаро молия ташкилотлари ўртасидаги халқаро заём ва кафолатли шартномалар ҳамда битимларни ратификация ва денонсация қилишга, мулкчилик, давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш, тадбиркорлик, иш билан таъминлаш, корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар, Ўзбекистон Республикасида банклар ва банк фаолияти ҳақидаги қонунларга қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш, шунингдек давлатлар ва хорижий шахслар ўртасидаги инвестиция низоларини ҳал қилиш тартиби тўғрисидаги конвенцияга қўшилиш ҳақидаги қонунларга тааллуқли эди.

Деҳқончилик-саноат мажмуи ва сув хўжалиги комитетининг раиси Ш. Мирзаевнинг маърузаси юзасидан «Ер тўғрисида»ги қонунга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги қонун лойиҳаси кўриб чиқилди.

Транспорт, йўл хўжалиги, алоқа ва информатика комитетининг раиси Ғ. Заҳриддинов ҳаво кодекси лойиҳаси, халқаро фуқаро авиацияси конвенциясига тузатишларни тасдиқлаш, ҳамма турдаги транспорт йўловчиларининг давлат мажбурий шахсий суғуртаси, жамиятни ахборотлаштириш қонунлари лойиҳалари тўғрисида маъруза қилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг таклифига биноан олий мажлиснинг янги таркиби ва конституциявий суд сайлангунга қадар конституциявий суд аъзолари вазифасини бажариш Ўзбекистон Республикаси конституциявий назорат комитетига юклатилди.

Илм-фан ва экология масалалари комитетининг раиси А. Жалилов алоҳида муҳофаза қилинадиган табиий ҳудудлар тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақида гапирди.

Маданият масалалари ва маданий меросни асраш комитетининг раиси П. Қодиров «Соғлом авлод учун» орденини тасдиқлаш, давлат мукофотларига доир таклифлар, «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган чорвадор» фахрий унвонини тасдиқлаш ҳақида маъруза қилди. Шунингдек, у янги алифбони тайёрлашга доир ишларнинг ташкил этилиши ҳақида ахборот берди.

Депутатлар эътиборига тақдим этилган лойиҳалар ноибларнинг мулоҳазалари ҳисобга олиниб маъқулланди ҳамда улар юзасидан тегишли қонунлар ва қарорлар қабул қилинди. Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисидаги қонун дастлабки тарзда қабул қилинди.

Олий Кенгаш Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонларини ва Олий Кенгаш раёсатининг қарорларини тасдиқлади.

Олий Кенгаш айрим депутатларнинг Ўзбекистон Республикаси халқ депутати ваколатларини ўз зиммаларидан соқит қилиш тўғрисидаги аризаларини кўриб чиқди ва уларнинг илтимосини қондирди.

Соғлиқни сақлаш ва халқ таълими комитетининг раиси Ҳ. Усмpraванинг таклифи юзасидан таълим тўғрисидаги қонунга айрим ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилди.

Сессияда халқ депутатларининг Ўзбекистон халқига ва ватандошларга мурожаати қабул қилинди.

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн иккинчи сессияси шу билан ўз ишини тугаллади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИНИНГ МАМЛАКАТИМИЗ ХАЛҚИ ВА БАРЧА ВАТАНДОШЛАРГА

МУРОЖААТИ

Азиз ва қадрли юртдошларимиз!

Жаҳоннинг турли қитъаларида яшовчи, ота Туркистон тупроғига тақдири туташ жигарбандларимиз, биродарларимиз!

Мустақил Ўзбекистон ўзининг ҳақиқий тараққиёт ва ривожланиш йўлига кираётган тарихий кунларда сиз, меҳнаткаш халқимиз, қўли гул, юраги покиза азиз ҳамюртларимизга чексиз меҳр ва ишонч билан мурожаат қиламиз.

Сиз — она юрт истиқлолини, ҳурриятимизни кўзда севинч ёшлари, қалбда буюк ифтихор туйғулари билан кутиб олган муҳтарам ватандошларимизга мурожаат қиламиз.

Замон ўзбек халқининг ҳозирги авлоди зиммасига улуғ, жаҳоний вазифа юклади. Бу — аждодларимиз армони, дунёга келажак наслларнинг ҳам тилаги бўлган истиқлолни асраб-авайлаш, она юртимизнинг буюк келажаги пойдеворини қўймоқ бурчидир. Уни адо этувчилар мутелик туйғуларидан ҳоли бўлган, виждони уйғоқ, озодлик шамолига кўксини кенг очган жасур инсонлар бўлмоқлари лозим.

Биз узоқ вақт забунлик шароитида яшадик. Миллий ғуруримиз, тилимиз, динимиз, қадриятларимиз оёқости қилинган замонларни кўрдик. Юрагида она юрт меҳри ва халқ дарди бўлган инсон у замонларга қайтишни истамайди.

Кечагина Ўзбекистон табиатини хароб қилиб, халқни пахта қулига айлантирган, боз устига туҳмат ва бўҳтонлар ёғдирган кимсалар яна «қизил империя»ни соғиниб қолдилар, собиқ иттифоқни тиклаш ҳаракатига тушиб қолдилар. Ўз орамизда ҳам қадрига эмас, қорнига йиғловчилар, бир замон қаттол тузум паноҳида эл нонини туя қилиб ўрганган кимсалар эски замонни қўмсаётган бўлсалар ажаб эмас. Уларга жавобан биз халқ танлаган Президентимиз Ислом Каримов сўзларини такрорлаб: «Барча кўприклар ёқиб ташланган, энди ортга қайтиш йўқ!» деб айтамиз.

Халқимизда «Кемага тушганнинг жони бир» деган ҳикмат бор. Биз ким бўлишимиз, қайси миллат вакили бўлишимиздан қатъи назар, ягона кемамиз Ўзбекистондир. Бамисоли занжир халқалари каби тақдиримиз туташиб кетган. Бизнинг мақсад бирлигимиз, иш бирлигимиз бугун ҳар қачонгидан ҳам кўра муҳим ва зарур. Зеро, биз бир яратганга банда, бир Ватанга фарзандмиз.

Ҳар қандай юрт моддий бойликлари билангина эмас, аввало, етук инсонлари билан қудратли ҳисобланади. Ҳар қандай жамият ҳам даставвал маънавий юксаклиги билан эътиборлидир. Иймон-эътиқоди бутун, кўксида эл ғурури бор инсоннинг қалбида қийинчиликларга бардош берадиган маънавият гавҳари бўлади. Бу гавҳар уйларни зилзиладан асровчи пўлат камар каби инсонни ичдан бақувват қилиб, ижтимоий силкинишлар вақтида ботиний мувозанатни сақлаб туради. Бизнинг шундай гавҳаримиз, маҳкам камаримиз, руҳий пойдеворимиз — Ватан муҳаббати, ҳурриятга, истиқлолга садоқатдир. Қалбимизнинг бу тенгсиз бойлигини асраб-авайлаш ва келажак авлодларга етказиш муқаддас бурчимиздир.

Куни кеча ҳурматли Президентимиз Ислом Каримовнинг бир гуруҳ таниқли ёзувчилар билан учрашув чоғидаги нутқи ва Олий Кенгашнинг ўн иккинчи сессиясидаги маърузасида бу фикр ўзининг ёрқин ифодасини топди. Юртбошимизнинг халқ дарди, Ватан ташвиши билан ёниб айтган сўзлари ҳар бир пок виждонли инсон қалбини ларзага солиши, табиийдир. Чунки бу сўзлар ҳар биримизнинг юрак сўзларимиз, халқимизнинг асрий орзулари ўз ифодасини топган бир нидодир. Бу— юз йиллар мобайнида озодликка ва миллий мустақилликка талпиниб келган, буюк ва бетакрор тарихи билан жаҳон тарихи саҳифаларига ёрқин сатрлар битган қадимий, улуғ ва навқирон халқнинг қудратли овозидир.

Вужудида, иймонида Ватан ҳисси мукаммал шаклланган инсонгина она юртнинг муносиб фарзанди бўлиб қолғусидир! Қалбида она юрт туйғуси камолга етган инсон учунгина Ватан тўкисдир.

Тақдирини Ватан тақдири билан боғлаган азиз ватандошларимиз! Биз сизларга — улуғ боболаримиз каби юраги ҳуррият ишқида ёнган комил ва фозил инсонларга мурожаат қиламиз.

Ватанимизнинг умидли келажаги, халқимизнинг бахт-саодати ва фаровон ҳаёти учун бор ақл-идрок, куч-қувват ва имкониятимизни сафарбар этайлик. Бизга яратганнинг ўзи омад берган, ҳозирги такрорланмас табаррук дамларда, Ватан ва миллат тақдири ҳал қилинаётган дамларда сусткашликка йўл қўйиш, четда томошабин бўлиб туриш виждонга ҳиёнат эканини теран англаб етайлик.

Ёш авлодда она Ватан туйғусини шакллантириш, уни камолга етказиш учун қўлимиздан келган барча ишларни қилайлик!

Ватанга юрагида ўти бор, мағрур, жонфидо қарчиғай ўғлонлар керак.

Улуғ инсоний қадриятлар — ҳуррият, мустақиллик, дўстлик, биродарлик барчамизнинг бошимизни қўшсин, бирлаштирсин! Бугунги тарихий кунларда Ватан барчамиздан ана шу юксак инсоний фазилатларни кутмоқда.

Бу йўлда барчангизни муқаддас ижодий меҳнатга, яратувчилик ва фидокорлик курашига чақирамиз!

Дунёда адолат, ҳақиқат, эзгулик, Ватан туйғуси яшар экан, Ўзбекистон мустақиллиги ва озодлиги мангудир!

ОНА ЎЗБЕКИСТОНИМИЗ ЯШАСИН, ЮКСАЛСИН ВА РАВНАҚ ТОПАВЕРСИН!

БУЮК МАҚСАД ЙЎЛИДАН ОҒИШМАЙЛИК!

Ўзбекистон Президенти Ислом КАРИМОВнинг 1993 йил 6 май куни Республика Олий Кенгашининг ўн иккинчи сессиясида сўзлаган нутқи

Муҳтарам халқ депутатлари!

Ўзбекистон тарихида янги давр бошланди. Биз мустақилликни қўлга киритиб, эндиликда уни мустаҳкамлаш ва шунинг асосида янги, адолатли жамият қуриш йўлига ўтдик. Тарих шуни кўрсатадики, истиқлолнинг қадри доимо баланд бўлган. Бугунги шароитимизни осон деб бўлмайди. Биз жуда катта қийинчиликларни бошдан кечирдик. Олдинда яна қанчадан-қанча синовлар турибди. Бугунги мураккаб вазиятда танлаб олинган ва азалий миллий манфаатларимизга, халқимизнинг табиатига, онгига маъқул бўлган йўлдан адашмаслик чоралари ҳақида, Ўзбекистоннинг порлоқ истиқболга етиш йўли хусусиятлари тўғрисида гаплашиб олишимиз зарур деб ўйлайман.

Даставвал мақсадларимиз ҳақида сўз юритсак.

Мақсад деганн — халқни, миллатни бирлаштирувчи, йўлга бошловчи бамисоли бир байроқ. Бу байроқ бутун Ўзбекистон халқининг руҳини, ғурур-ифтихорини, керак бўлса, қудратини, орзу-интилишларини мужассамлаштирадиган улуғ кучдир. Маълумки, аниқ, ҳаммани жипслаштирувчи, бошини бошига қўшувчи ягона мақсад бўлмаса, эл-юрт тарқаб, сочилиб кетади.

Давлатимизнинг, халқимизнинг, эл-юртимизнинг мақсади ўзининг улуғворлиги, ҳаётийлиги ва ҳаққонийлиги билан ҳаммамизни жалб этадиган бўлмоғи лозим. Токи халқни халқ, миллатни миллат қила билсин, қўлимиздаги буюк бир қуролга айлансин.

Баъзида энг олижаноб сўзлар ва ниятлар ҳам шунчаки қуруқ гап бўлиб қолаверади. Яқин ўтмишдаги озиқ-овқат программаси, уй-жой программаси, 20 йилда коммунизм жамиятини қурамиз, деган гапларни эслаб кўринг. Уларнинг нимаси ёмон эди? Яхши ниятлар эди, лекин сўз сўзлигича, ваъда ваъдалигича қолиб кетди. Чунки улар амалий имкониятлар билан асосланмаган ҳавойи гаплар эди, холос.

Бир нарсани яхши англаб олишимиз керак, азиз дўстлар. Шиорлар ҳар хил бўлади. Бир кунлик шиор ҳам бўлиши мумкин. Бир ҳафталик, бир ойлик шиор ҳам бўлади. Шиорлар борки, умри бир йилдан ошмайди.

Бизга бугунги кунда — истиқлолни қўлга киритиб, мустақилликни мустаҳкамлаш даврида энг зўр, умри боқий шиорлар керак. Уларда мақсадимиз аниқ ва равшан кўринмоғи лозим. Бу шиорни фақат бир хил, яъни унинг асли қандай бўлса, худди шундай талқин этиш мумкин бўлсин.

Халқимизни, жамиятимизни жалб қиладиган мақсадларни, яъни тараққиёт дастурини белгилар эканмиз, бу дастурга кўпчилик қандай муносабатда бўлмоғини билишимиз зарурдир. Бу дастур ишчига маъқулми? Деҳқонга-чи? Даштда қўй-қўзисини боқиб юрган чўпонгачи? Муаллимлар, шифокорлар... Хуллас, Ўзбекистонда яшаётган ва меҳнат қилаётган инсонларга бу дастур маъқул тушадими ёки йўқми? Ана шу саволга жавоб излашимиз керак. Бу муҳим масаланинг иккинчи томони ҳам бор. Хўш, биз ўзимиз танлаган ва маъқул деб топган ғояни таърифлашга, тушунтиришга, одамларни шунга эргаштиришга тайёрмизми? Бу улуғ ғояни одамлар юрагига етказа оламизми, йўқми?

Хуллас, қалбга бориб етадиган, ғурурни, қад-қоматни тик этадиган, онгимизга ёруғлик бағишлайдиган буюк мақсад бўлсагина, биз барча ватандошларимизни ўзимизга эргаштирамиз, жипслаштирамиз, кейин эса тоғни ҳам талқон этишимиз мумкин.

Шуни комил ишонч билан таъкидлашимиз зарурки, олдимизда турган буюк вазифаларни, миллат ва халқ тақдирини белгиловчи, ҳар қайси тоифанинг, ҳар бир фуқаронинг юрагига етиб борадиган олижаноб мақсадларни шу бир ярим йиллик муддат — истиқлол даврида тугал англаб олдик.

Энди ана шу мақсадларни амалга ошириш учун тўғри, аниқ йўл керак. Адашишга, гоҳ у ёққа, гоҳ бу ёққа оғишиб юришга, ўтмиш хатоларини такрорлашга вақтимиз ҳам, ҳаққимиз ҳам йўқ. Бу йўл заминимизга, халқимизнинг удумларига, анъаналарига, турмуш тарзига, миллий идрок ва ифтихоримизга мос бўлиши шарт.

Йўл ва услуб танлаш бобида гап кетар экан, мен ўзим кўпинча Россиядаги воқеаларни ўйлайман. Уларнинг ҳам ниятлари яхши эди. Лекин, назаримда, улар йўл ва услуб танлашда хато қилдилар. Ислоҳот ўтказиш жараёнида инсон ва унинг ҳуқуқий талаблари, эҳтиёжлари, ҳимояси четда қолиб кетди. Оқибатда теран иқтисодий ислоҳотлар ҳақидаги гаплар бугун шунчаки афсонага айланди. Ишончи, ихлос у ёқда турсин, халқнинг баъзи табақалари кўзига «Ислоҳот» сўзи балодай кўриниб қолди.

Бу нозик масалада йўл қўйилган ҳар бир хато, майдагина бир қусур ҳам жуда қимматга тушиши мумкин.

Бизлар ана шундай вазиятдан тўғри хулоса чиқаришимиз лозим. Очиқ ва рўйирост тан олишимиз керак: мақсадни белгилашдан ҳам мақсад сари олиб борувчи тўғри ва оқилона йўл ҳамда услубларни танлаш вазифаси минг карра оғир.

Ҳурматли депутатлар! Ана шу вазифаларни эзгу мақсадларни амалга ошириш учун, энг аввало, барчамизга боғлиқ, ҳамма нарсадан устун турувчи буюк бир муаммони ечишимиз, яъни маънавий инқироздан чиқишимиз лозим. Бу — энг шарафли ва энг оғир вазифалардан бири. Уни осонликча ҳал этиш қийин. Халқ ўзи шу вазифани тушунса ва бизга яқиндан туриб ёрдам берсагина ижобий натижага эришмоғимиз мумкин.

Шу аснода табиий савол туғилади. Бизлар асли кимmiz? Олдимизга қўйилган буюк мақсадга муносиб оламлармизми? Истиқлол — мустақилликни эълон қилиб, энди бўладиган курашларга тайёрмизми ёки йўқми? Тағин, ўзимизни-ўзимиз алдаб юрган бўлмайлик? Шиор этиб юрган гапларимиз қуруқ, баландпарвоз сўзлар бўлиб чиқса-я? Янгича, адолатли жамият қуришга қурбимиз етадими? Ярим йўлда ҳориб-чарчаб қолмаймизми?

Масалани ана шундай — кескин ва мардона қўйиш муддати келди.

Моддий ислоҳотлар, иқтисодий ислоҳотлар — ўз йўлига. Уларни ҳал этиш мумкин. Халқнинг таъминотини ҳам амаллаб туриш мумкин. Аммо маънавий ислоҳотлар — қуллик ва мутелик исканжасидан озод бўлиш, қадни баланд тутиш, ота-боболаримизнинг удумларини тиклаб, уларга муносиб ворис бўлиш — бундан оғирроқ ва бундан шарафлироқ вазифа йўқ бу дунёда!

Муҳтарам ватандошлар, сафдошлар!

Иморатнинг мустаҳкамлиги унинг пойдеворига боғлиқ. Пойдевор қанчалик бақувват бўлса, иморат ҳам шунчалик узоқ ва маҳкам туради. Заиф пойдевор устига қурилган ҳар қандай муҳташам бино ҳам бир марта бўрон турса бас, ўша заҳоти қулаб тушади.

Халқимизнинг маънавий пойдевори — бўлажак давлатимизнинг таянчлари жуда қадимий ва мустаҳкам. Буни ҳеч ким инкор қила олмайди. Тарихимиз неча-неча минг йилликларга бориб тақалади. Гапнинг индаллосини айтишимиз керак: айрим одамлар ҳали лунги тутиб юрган даврларда бизнинг ота-боболаримиз юлдузлар жадвалини тузганлар!

(Давоми иккинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ И. А. КАРИМОВНИНГ ҲОЗИРГИ ВАЗИЯТ ТЎҒРИСИДАГИ АХБОРОТИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг ҳозирги вазият тўғрисидаги ахборотини эшитиб, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. Давлат суверенитетини ва унинг иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлаш, халқ хўжалигини бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтказиш, минтақада барқарорликни ва фуқаролар тинчтотувлигини мустаҳкамлаш, мустақил Ўзбекистоннинг халқаро нуфузини ошириш ва унинг жаҳон ҳамжамияти

(Давоми 3-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг қарори

Э. Ҳ. ХАЛИЛОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ЭТИБ САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Эркин Ҳамдамович Халилов Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари этиб сайлансин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси **Ш. ЙЎЛДОШЕВ.**

Тошкент шаҳри,
1993 йил 6 май.

БУЮК МАҚСАД ЙЎЛИДАН ОҒИШМАЙЛИК!

Ўзбекистон Президенти Ислом КАРИМОВнинг 1993 йил 6 май куни Республика Олий Кенгашининг ўн иккинчи сессиясида сўзлаган нутқи

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Халқимизнинг таянчи — аждодларимиз қолдирган маънавий мероснинг ўзи бир катта хазина. Бу хазинадан оқилона фойдаланиш лозим. Аждодлар васиятига содиқ ва муносиб бўлмоғимиз керак.

Модомики шундай экан, илдизларимиз шу қадар чуқур кетган экан, демак, истиқлол иморатини ҳам ана ўшанга яраша юксакларга кўтаришга маънавий пойдеворимиз етарлидир. Оллоҳ ҳаммага ҳам бундай куч, бундай меросни беравермайди. Бу — Оллоҳ таолонинг миллатимизга ато этган буюк неъмати, шарофатидир.

Муқаддас истиқлол орзуларини амалга ошириш ва давлатимиз мустақиллигининг илк бунёдкорлари сафида бўлиш сиз билан бизга насиб этди. Ўзбекистон ўзининг буюк келажаги йўлида дастлабки тарихий қадамни қўйди. Энди ана шу йўлдан қатъият ва сабот билан қадам ташлайлик.

Олдимизда турган энг муҳим масала, бу — миллий истиқлол мафкурасини яратиш ва ҳаётимизда татбиқ этишдир.

Миллий истиқлол мафкураси халқимизнинг азалий анъаналарига, удумларига, тилига, дилига, руҳиятига асосланиб, келажакка ишонч, меҳр-оқибат, инсоф, сабр-тоқат, адолат, маърифат туйғуларини онгимизга сингдириши лозим.

Шу билан бирга, бу мафкура халқимизда, ўзининг қудрати ва ҳимоясига суянган ҳолда, умуминсоний қадриятларга асосланиб, жаҳон ҳамжамиятидаги мутараққий давлатлар орасида тенг ҳуқуқли, ўлароқ муносиб ўрин эгаллашига доимий интилиш ҳиссини тарбияламоғи керак.

Биз наслимизнинг келажаги — соғлом авлод учун кураш бошладик. Шу ном билан орден таъсис этдик ва махсус халқаро жамғарма туздик. Бу бежиз эмас. Соғлом деганда биз фақатгина жисман бақувват фарзандларимизни эмас, балки маънавий бой авлодни ҳам кўзда тутганмиз. Чунки ҳар тарафлама соғлом авлодга эга бўлган халқни ҳеч қачон енгиб бўлмайди. Буни ҳаммамиз яхши англаб олмоғимиз шарт.

Ягона ва кўпмиллатли хонадонимиз — жонажон Ўзбекистонимиз олдида барчамизнинг фарзандлик бурчимиз борлиги маълум. Муқаддас ўзбек диёрида яшовчи ҳар бир киши ўзининг ана шу бурчини қалб қўри, ақл-идроки ва истеъдоди билан адо этиши ҳам қарз, ҳам фарздир.

Кадрлар танлашда — ватанпарварлик, халқпарварлик туйғуси бугун жуда катта аҳамиятга эгадир.

Муҳтарам халқ депутатлари!

Мустақилликка эришилгандан кейин Ўзбекистоннинг халқаро ҳамжамиятда иштирок этиши учун катта имкониятлар очилди. Сиёсатимизнинг асосий мақсади — дунёга эшик очиш, жаҳон майдонига, тараққий этган давлатлар қаторига собитқадамлик билан кириб боришдир: ўзаро иқтисодий, маданий, илмий савдо ва бошқа соҳаларда қизғин ҳамкорликни йўлга қўйишдир; Ўзбекистонни, унинг бой ўтмишини, маданиятини, ҳозирги кунини ва бу ерда амалга оширилаётган ўзгаришлар жараёнини дунёга танитишдир.

Бу борада биз Германия Федератив Республикасига яқинда қилган сафаримиздан кўп натижалар кутмоқдамиз. Дунёда ҳам сиёсий, ҳам иқтисодий, ҳам маънавий соҳаларда энг йирик ва энг қудратли давлатлардан бири билан яқиндан алоқа боғлаганимиз — бу, аввалaмбор, мустақил Ўзбекистоннинг юксак бир поғонада тан олиниши ва мамлакатимиз олдида янги дарвозалар очилишидир, деб ҳисоблайман.

Биз Германия раҳбарияти, кўзга кўринган давлат арбоблари, сиёсатчилари, кучли фирмалар, савдо-сотиқ ва молия доиралари, жамоатчилик намояндалари билан учрашдик ва суҳбатлашдик. Германиянинг Ўзбекистон билан ҳар томонлама алоқаларини ривожлантиришдан манфаатдорлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилдик.

Ташқи сиёсатимиз тўғрисида гапирганда шуни таъкидлаб ўтмоқ кераккки, бу соҳада барқарор ўсиш рўй берди ва муайян муваффақиятларга эришилди. Ўзбекистоннинг овози жаҳон узра баралла янграмоқда.

Шу билан бирга, бизнинг саъй-ҳаракатларимиз ҳаммага ҳам бирдек ёқавермаётганини айтмоқ зарур. Жаҳон сиёсати ва иқтисодиётида қудратли Ўзбекистоннинг бўй-бастини кўришни истамаётган кучлар ҳам бор. Улар, аввалгидек, бизга сўзларини ўтказишни, биздан хом ашё манбаи ва ҳар қандай товарларни сотиш бозори сифатида фойдаланишни хоҳламоқдалар.

Ёдингизда бўлса, бир замонлар: «Мана, совуқ уруш даври тугади, энди адолатли замонлар келади», деб ўйлардик. Совуқ уруш тугади, лекин зиддиятлар яширин, баъзида эса очиқ тарзда давом этаверади.

«Замона — зўрники» деган гап бор. Бизга бу дунёда хайрихоҳ қарайдиганлар ҳам, ола кўз билан қарайдиганлар ҳам топилади. Агар ўзимиз ҳаракат қилмасак, мавжуд иқтисодий ва маънавий салоҳиятимиздан оқилона фойдаланмасак, тез вақтда ўзимизга муносиб кучга, қудратга кирмасак, жуда қийин бўлади. Бизга биров четдан келиб холисона ёрдам бермайди.

Бир нарсани яхши англашимиз керак: узоқ ва яқин қўшнилар давлатимизнинг кучига, келажагига ишонибгина бугун биз билан алоқа боғламоқдалар. Бундан ҳар қанча фахрланса арзийди. Бизнинг ўз мақсадимиз, ўз йўлимиз бор ва бу йўлдан ҳеч қачон қайтмаймиз.

Ҳурматли халқ депутатлари!

Барқарорлик ва тартиб-интизомни таъминлашга, Ўзбекистон халқи танлаган мақсадга эришишга кўмаклашувчи омиллар тўғрисида гапирганда минтақавий ҳамкорликни мустаҳкамлаш масалаларини алоҳида таъкидлаб ўтмоқ керак.

Ўзларингизга маълум, шу йил январь ойида Тошкентда минтақамиз давлат бошлиқларининг учрашуви бўлди. У жаҳон сиёсий луғатига, харитасига янги — «Марказий Осиё» тушунчасини олиб кирди. Биз бу билан минтақа халқларининг манфаатлари азалий бирлигини тасдиқладик. Айни чоғда, минтақанинг ҳар бир давлати мустақил ва ҳеч кимга қарам эмас.

Бизнинг тарихий томиримиз, анъаналаримиз, урф-одатларимиз бир. Халқларимиз минг йиллардан бери ёнма-ён ва иноқ яшаб келмоқда. Биз минглароча қон-қардошлик ришталари билан боғланганмиз. Бизнинг иқтисодий манфаатларимиз ҳам бир.

Марказий Осиё минтақаси аҳолисининг муносиб турмуш кечиришини таъминлаш, беқиёс табиий бойликларни, илм-фан, ишлаб чиқариш кучларини биргаликда ўз манфаатимизга ишлатиш, бир-биримизнинг азалий хусусиятларимизга зиён етказмаган ҳолда умум бахт-саодати учун куч-ғайратларимизни мувофиқлаштириш, саъй-ҳаракатларимизни бирлаштириш — бундай олижаноб ва улуғ ниятлар, мақсадлар шу минтақада яшаётган халқларга мақбул бўлиши шак-шубҳасиздир.

Дўстлик ва бирдамлик, Марказий Осиё халқлари манфаатларининг бирлиги, бу — табиий ва объектив жараёндир. Бу жараёнга қаршилик кўрсатиш — сиёсий калтабинликдан бошқа нарса эмас.

Мустақилликни сақлаш ва янги жамият қуриш ишида доимо ҳушёр бўлишимиз лозимлигини қардош Тожикистон фожиаси кўрсатмоқда. Бу фожиа ҳозирги кунда жуда катта қийинчиликлар эвазига бартараф этилмоқда. Хавф ортда қолди, дейишга чамаси ҳали вақт эрта.

Ўзбекистон раҳбариятининг бу борада тутган йўли худди ана шундан келиб чиққан. Қардош республика Олий Кенгаши биздан ёрдам сўради. Ҳурматли депутатлар, ҳукуматимиз ўтган сессияда Тожикистонга ёрдам бериш тўғрисида сизлар қабул қилган қарорни бажармоқда. Халқимизда «Қўшнинг тинч — сен тинч» деган нақл бор.

Мен Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бош котиби жаноб Бутрос Ғолийга хат ёзиб мурожаат қилдим. Тожикистон ишларига Афғонистон томонидан аралашувни тўхтатиш учун дарҳол чоралар кўришни қатъий таклиф этдим. Аҳволни узил-кесил барқарорлаштириш масаласига ҳар томонлама ёндашмоқ зарур. Зеро, алоҳида-алоҳида тадбирлар кутилган натижаларни бермайди.

Ҳозир Тожикистонда БМТнинг махсус вакиллари иш олиб бормоқда. Улар Тожикистон — Афғонистон чегараларидаги аҳволни, шунингдек, масаланинг бошқа жиҳатларини ҳам ўрганмоқдалар. Биз бундан буён ҳам қардош қўшнимизга давлат йўли билан ҳам, жамоат ташкилотлари йўли билан ҳам қўлимиздан келганича, инсонпарварлик ёрдамини бераверамиз.

Азиз дўстлар!

Бугунги вазиятда Россиядаги аҳволни пухта таҳлил этиб, унинг дунёдаги буюк давлатлардан бири эканини ва бизга кўп томонлама яқин эканини асло унутмаслигимиз лозим. Россия Ўзбекистоннинг ташқи сиёсатида доимо эътиборли ўрин тутади.

25 апрель куни бўлиб ўтган референдум Россия халқларининг аксарияти янгича сиёсий ва иқтисодий ислоҳотлар тарафдори эканини кўрсатди. Жамиятдаги туб демократик ўзгаришларни амалга оширишда, бозор иқтисодиётини шакллантиришда, мустақил давлатлар ўртасида ўзаро манфаатли ва тенг ҳуқуқли муносабатларни ўрнатишда Ўзбекистон Россия билан маслакдошдир. Россияда бўлаётган воқеалар ва ўзгаришларнинг Ўзбекистондаги вазиятга маълум таъсири бор. Бунинг сабаблари ҳаммангизга равшан. Кўпгина йирик-йирик корхоналаримиз ва тармоқларимиз бугун таъминот борасида бу алоқаларни сақлашдан манфаатдор.

Бизларни ташвишга солаётган бир муаммо бор. Бу — Россиядаги собиқ Иттифоқ шаклини яна тиклаш ва бугун мустақил бўлиб, истиқлол йўлида қадам ташлаётган, эркин нафас олаётган давлатларни эски қолипга қайтариш кайфиятларининг кучайиб кетаётганидир. Бу кайфиятни эски тизимни қўмсаб турган ва бош кўтараётган кучларнинг ҳаракатида яққол кўриш мумкин. Турли далиллар ва кучлар ишга солинмоқда. Матбуотда ташвиқот кундан-кунга кучайиб бораётир.

Нима эмиш, бугунги қийинчиликдан, иқтисодий инқироздан, танқислик ва етишмовчиликлардан фақат собиқ Иттифоқ таркибига қайтиш билангина қутулиш мумкин экан!

Табиий савол туғилади: Ўзбекистон етмиш йил мобайнида текин хом ашё макони эди, хўш, ўша иттифоққа Ўзбекистон ва умуман Ўрта Осиё минтақаси марказ ва бошқа республикаларни яна сувтекин хом ашё билан таъминловчи сифатида қайтадими? Сизлар шуни хоҳлайсизларми, жаноблар ва ўртоқлар?!

Ўзбекистоннинг ўз бойлигига ўзи эга бўлгани, шу бойликларни ўз халқи манфаати учун, келажак авлод учун, буюк бир давлат, адолатли жамият қуриш учун ишлатаётгани кўпчиликка ёқмай қолаётгани, бу ҳол, айниқса, ана шу бойликлардан жудо бўлганларда норозилик уйғотаётгани бизларга аён.

Яқинда ойнаи жаҳон орқали бир россиялик академик-сиёсатчи айтган гаплар одамни ҳайратга солди: «Мустақил давлатлар истиқлолга роса тўйиб, яна албатта Иттифоқ таркибига қайтишга мажбур, чунки уларда бошқа илож йўқ» эмиш! Шунақа одамларга аниқ ва кескин қилиб савол бермоқчиман:

— Айтинглар, истиқлол ҳавосига, озодликка, эркинликка тўйиш мумкинми ўзи?!

Яқинда Тошкент давлат университети профессор-ўқитувчилари ва талабаларининг матбуотда босилган мурожаатномасида жуда тўғри ва одамнинг юрагига етиб борадиган шундай сўзлар айтилган: «Биз мустақилликнигина эмас, тилимизни, динимизни, бутун маънавиятимизни йўқотиш даражасига етган эдик. На Чор ҳукумати, на қизил империя салтанати Туркистон халқларининг тараққий топишини ҳеч қачон истаган эмас. Ер ости ва ер усти бойликлари ададсиз, тупроқлари ҳосилдор, табиати жаннатмисол бу ўлка ҳалол, очиқкўнгил, меҳмондўст ва айни пайтда меҳнаткаш халқи билан биргаликда 130 йил давомида мустамлакачилик азобини тортиб келди...

Шунинг учун ҳам эски партия, совет тўрачилигини соғиниб қолган ва отдан тушса ҳам эгардан тушмай келаётган баъзи кимсаларнинг собиқ иттифоққа қайтиш ҳақидаги гоҳ очиқ, гоҳ пинҳон гап-сўзларига жавобан «Орқага қайтиш йўқ. Йўл битта — олға бориш» деган гап ҳаммамизга маъқулдир.

Азиз халқ депутатлари!

Республикада фуқаролар тинчлиги ва миллий тотувликни таъминлаш ички ва ташқи сиёсатимизнинг муҳим таркибий қисмидир. Бусиз бизнинг давлатимиз ва унинг 22 миллионли кўпмиллатли халқи олдида турган улуғ мақсадларни амалга ошириб бўлмайди. Неча бор айтганман ва яна бир бор таъкидлаб айтаманки, ҳар бир ўзбекистонликнинг осойишталиги ва фаровонлиги учун, бахтли ҳаёт кечириши учун қўлимдан келганича хизмат қилишга тайёрман. Миллий тотувликни барбод этишга қаратилган ҳар қандай хатти-ҳаракат амалдаги қонунларга мувофиқ қаттиқ жазоланади.

Халқнинг бирлиги, жипслиги, тинч-тотувлиги бизнинг бебаҳо бойлигимиздир.

Фуқаролар тотувлиги хусусида гап кетар экан, бу ерда биз барча сиёсий кучлар, жамоат ҳаракатлари, диний жамоаларнинг ҳам ўзаро аҳиллигини тушунамиз. Ички зиддиятлар кучайиб кетган айрим қўшни давлатларнинг заифлиги ҳам худди ана шу нарсани таъмин эта олмагани оқибатида содир бўлди. Буни ҳаммамиз, аввало, Россия мисолида кўриб турибмиз.

Очиқ айтиш керак: бизда ҳам сен — мусулмон, сен — кофир, деган хуружлар бошланган эди. Айримлар динни қурол этиб сиёсатга аралашишга уриндилар. Тўғрисини айтсак, бундай ҳаракатлар четдан туриб орамизни бузадиган кучларнинг уринишлари натижаси эди.

Шу ўринда мен, Президент сифатида, юртимизда осойишталикни ва хонадонларимизда тотувликни барқарор этишда дин пешволарининг,—жоме масжидларидан то кичик қишлоқларда фаолият кўрсатаётган имомларнинг хизматларини алоҳида таъкидлашни истардим. Бугунги сокин вазиятда уларнинг хизмати катта.

Инсофли, диёнатли, адолатли дин пешволаримиз билан гаплашиб, уларнинг кўнглини билиб, бизни бир-биримизга қарши гиж-гижлашни истайдиган кимсаларга айтмоқчиман:

— Йўқ, жаноблар! Ҳаракатингиз зое кетади! Эл тинчлиги ва ҳалол меҳнат— биз учун муқаддас иймоннинг узвий бир қисмидир!

Муҳтарам халқ ноиблари! Ҳақли бир савол туғилади: хўш, бизда иқтисодий ислоҳотлар қандай кетяпти? Бирор ижобий натижа борми?

Бор. Яхши, қувонса бўладиган натижалар бор. Ўтган йили бюджетимизда узилиш бўлмади. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш мўътадил қолди, ҳатто 1 фоиз ошди. Енгил саноатда 17 фоиз ўсишга эришдик.

Бировнинг ҳолига кулиш яхши эмас. Лекин таққосласак айб бўлмас: биз бу кўрсаткичларга собиқ СССРнинг бошқа республикаларида ишлаб чиқариш суръати 50—60 фоиз пасайиб кетган бир пайтда эришдик.

Мисол учун: Ҳамдўстлик Давлатларида 1992 йили нефть қазиб чиқариш газ конденсатини қўшиб ҳисоблаганда, 1991 йилдагига нисбатан 14 фоиз, газ эса 3 фоиз камайди. Шу йилнинг дастлабки ойларида нефть қазиб олиш 15 фоиз қисқарди. Бу ҳол асосий нефть маҳсулотлари — автомобиль бензини, дизель ёқилғиси, ёқиладиган мазут ишлаб чиқариш камайиб кетишига олиб келди.

Ўзбекистонда эса бу даврда аксинча — нефть, газ қазиб чиқариш кўпайди. Нефть — газни қайта ишлаб, маҳсулот олиш йўлга қўйилди. Масалан, ўтган йили нефть чиқариш 16 фоиз, 1993 йилнинг биринчи чорагида эса 9,4 фоиз кўпайди. Газ қазиб чиқариш 2 фоиз ошди. Шу йилнинг биринчи чорагида мазут чиқариш 1,5 марта ошди, бензин, дизел ёқилғиси, шунингдек, қора металл прокати кўпгина кимёвий қоришма ва бошқа маҳсулотлар анча кўпайди.

Бозор иқтисодиётини шакллантириш ва ривожлантириш биз учун энг асосий йўналишлардан. Унинг негизида эса давлатнинг асосий ислоҳотчи сифатида фаол иштирок этиши орқали бозорга ўтиш жараёнини босқичма-босқич амалга ошириш принципи ётади. Бунда ҳар бир босқичга маълум шарт-шароитлар, зарур ҳуқуқий асослар яратилиши лозим.

Хусусий мулкчиликка ҳам муносабат ўзгарди. У мулкнинг бошқа шакллари қаторида тўла эътироф этилди ва ҳуқуқий ҳимояга олинди. Бозор муносабатларини шакллантириш, тадбиркорлик ва ташқи иқтисодий фаолиятни жадаллаштириш, корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш, хусусийлаштириш ва акциялаштириш жараёнларини ривожлантирмоқ учун ҳуқуқий асос яратувчи қонунлар мажмуи қабул қилинди.

Бозор инфраструктурасининг дастлабки куртаклари — биржалар, тижорат банклари; суғурта компаниялари, савдо уйлари, турли ширкатлар, кичик ва қўшма корхоналар пайдо бўлди ҳамда синовдан ўтди.

Республикада корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёни ҳам бозор муносабатларининг ривожланишига ёрдам бермоғи лозим. Бугунги кунда унга фақат савдо, маҳаллий саноат ва маиший хизмат тармоқларигина эмас, балки амалда барча халқ хўжалик тармоқларининг корхоналари киритилган.

Натижада корхоналарнинг ташкилий-ҳуқуқий шакллари ўзгариб, яъни давлат корхоналари акцияли, ижара, коллектив корхоналарга айлантирилибгина қолмасдан, балки мулкдорларнинг янги, «учинчи» қатлами вужудга келмоқда. Ижара ва акциядор корхоналарда ишловчиларнинг ўртача сони 210 минг кишидан ортиб кетди, хусусий корхоналарда ишловчилар сони қарийб 50 минг кишини ташкил этади. Кичик бизнес соҳасида 200 мингдан ортиқ одам ишламоқда.

Қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни янада такомиллаштириш бошланди. Йил бошидан буён 300 дан ортиқ совхоз давлат тасарруфидан чиқарилди. Уларнинг кўп қисми жамоа ва кооператив хўжаликларига айлантирилди. Қолганлари ижарачиларга берилди ёки мулкчиликнинг бошқа турларига айланди. Апрелнинг бошларига келиб қишлоқ хўжалигида 12,5 мингдан ортиқ деҳқон (фермер) хўжаликлари тузилган бўлиб, уларга 112 минг гектар ер бириктирилган эди. Йилнинг охирига бориб давлат тасарруфидан чиққан қишлоқ хўжаликларининг сони 700 тадан ошиши лозим.

Бироқ, тўғрисини айтиш керакки, корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш, акциядорлар жамоасига айлантириш ишлари ғоят сусткашлик билан олиб борилмоқда.

Ҳозирги вақтда давлат корхоналарини мулкнинг бошқа шаклига ўтказиш йўлидаги тўсиқлар олиб ташланди, зарур қонуний ҳужжатлар қабул қилинди, ташкилий шарт-шароитлар ҳам яратилди.

Ҳурматли депутатлар!

Турмушимизда кечаётган ислоҳотлар, ижобий силжишлар ҳақида гапирар эканмиз, шу ўзгаришларнинг асосий омиллари, шартлари, хусусиятлари, борингки, аҳамиятига тўғри баҳо беришимиз зарур.

Ислоҳот бобидаги беш принципимизни кўпчилик мутахассислар тўғри баҳолаётганининг гувоҳимиз.

Ислоҳотларимизнинг асосий шарти бўлмиш биринчи принципимиз, бу иқтисоднинг устунлигидир.

Сиёсатбозликка берилмасдан, ҳар хил мафкуравий тазйиқлардан ҳоли иқтисодий ислоҳотни амалга оширишимиз, аҳволимизни, турмуш даражамизни юксалтиришимиз керак.

Шу принцип билан чамбарчас боғлиқ бўлган ислоҳот йўлидаги яна бир муҳим принцип — шартимиз ҳақида сўзламоқчиман.

Амалга оширилаётган ислоҳотларнинг ижтимоий йўналиши, адолатлилиги ҳар бир фуқаронинг онгига, шуурига етиб бориши зарур.

Буюк аждодимиз Амир Темур айтганларидек: «Бир кунлик адолат — юз кунлик тоат-ибодатдан афзалдир». Шундагина бу ислоҳотлар олға сурилади ва бу ислоҳотларни жорий қилишда кенг омма иштирок этади.

Бу борада ўтган сессиядан бери кўзга ташланадиган талай ишлар қилинди.

Жорий йилнинг фақат биринчи чорагида аҳолининг ижтимоий ҳимоялаш тадбирларига қилинган харажат 35 миллиард сўмдан ошиб кетди. Бу маблағлар нималарга сарфланди? Сарфланган соҳалар жуда кўп. Улардан фақат асосийларини айтай. Аҳолига зарур озиқ-овқат ва бошқа моллар нархларидаги фарқни қоплашга 23 миллиард сўмдан кўп пул сарфланди. Шундан мактаб ўқувчиларига бепул нонушта бериш ва уларни имтиёзли овқатлантиришни ташкил қилишга 2 миллиард сўмдан ортиқ, талабаларнинг имтиёзли овқатланишига 440 миллион сўм сарфланди. Бундан ташқари, коммунал хизматлар бўйича тўловларнинг ва шаҳар транспортида юриш ҳақининг қопланмаган қисми ҳам бюджет ҳисобида, шу мақсадлар учун 4,5 миллиард сўм ажратилди.

Болали оилаларга, келин-куёвларга қарийб 4 миллиард сўм миқдорида компенсация (товон пули) тўланмоқда. Камқонлик дардига чалинган ҳомиладор аёлларни, ёш болаларни ва ёлғиз нафақачиларни бепул овқатлантириш учун бу йил бюджетдан 300 миллион сўмдан кўпроқ пул сарфланди.

Булар озмунча маблағ эмас. Ижро идораларининг вазифаси ана шу маблағларнинг ўз ўрнида ишлатилишини таъминлашдан иборат. Ўйлайманки, ижтимоий ҳимоя масалалари депутатларнинг қаттиқ назорати остида бўлади.

Нарх-наво тинимсиз ўсаётгани туфайли иш ҳақи мунтазам равишда қайта кўриб чиқилаётганини ҳам аҳолини ижтимоий ҳимоялаш тадбирлари сирасига қўшиш керак. Шу йил январь ойидан бошлаб республикада маошнинг ягона тариф сеткаси жорий қилинди. Бундан меҳнатга ҳақ тўлаш системасини тартибга солиш, турли касб ва тоифадаги ходимларнинг иш ҳақида муайян объектив нисбатни белгилаш мақсади кўзланган. Бу эса энг кам иш ҳақи миқдорини ҳам қатъий белгилаш имконини беради.

1992 йил мобайнида нарх-наво ўсишини ҳисобга олиб иш ҳақи, нафақалар ва стипендияларни ошириш тўғрисида 6 марта қарор қабул қилинди. Шу мақсадлар учун 150 миллиард сўмдан ортиқроқ пул сарфланди. Бундан 85 миллиард сўми бюджет маблағларидир. Иш ҳақи ва нафақаларнинг охирги 20 фоиз оширилиши йилнинг биринчи чорагида қарийб 20 миллиард сўмни талаб қилди. Буларнинг ярми бюджет маблағлари ҳисобидан қопланди.

Ҳурматли дўстлар!

Ҳар қайси жамият келажакни кўзлаб яшайди ва унинг пойдеворини имкон қадар мустаҳкамроқ қуришга ҳаракат қилади. Шу нуқтаи назардан қараганда давлатимиз, жамиятимиз эришган буюк ютуқ — Ўзбекистон Республикаси Конституцияси бўлди!

Тўлиқ ишонч билан айтиш мумкинки, Конституция — барча иқтисодий ислоҳотларнинг ҳам, маънавий ислоҳотларнинг ҳам тамал тоши бўлиб хизмат қилади.

Ўйлаб кўрайлик, дўстлар! Россияда бўлаётган беадад тортишувларнинг сабаби—ислоҳотларнинг ҳуқуқий пойдевори йўқлигида эмасми? Бу юрт аҳли ҳалигача Конституциясини қабул этишга улгурмади. Эндиликда, жамиятдаги сиёсий кучлар тарқоқ бир ҳолатга келган пайтда, уни кўпчиликка маъқул топтириш ва айниқса қабул қилиш жуда оғир кечади.

Муҳтарам халқ депутатлари!

Ўзбекистон Конституциясини ишлаб чиқиш ва уни муҳокама этишда бутун халқимиз иштирок этди. Бу машаққатли ва катта саботни талаб этадиган ишда сизлар — халқ ноибларининг муносиб хизматларингизни яна бир марта таъкидламоқчиман ва халқимиз номидан сизларга миннатдорлик изҳор этмоқчиман.

Бу ҳужжат энг илғор ғояларни ўзида жо этганини, унинг энг демократик анъаналар асосида яратилганини бугунги кунда бутун жаҳон тан олмоқда. Мана, беш ойдирки, ана шу буюк ҳужжатга таяниб яшамоқдамиз. Унинг ҳаётбахш таъсирини ҳар қадамда аниқ сезиб турибмиз.

Конституциямизга асосан, Конституциямиз талаблари билан қиёслаб тайёрланган ва мазкур сессиямизда сиз, ҳурматли депутатлар кўриб чиқадиган янги қонун ва қарорлар ҳаётимизда, ўтказаётган ислоҳотларимизда албатта ўзининг муносиб ўрнини олади, деб ўйлайман.

Ҳурматли ноиблар!

Ислоҳотларнинг ҳуқуқий негизлари бақувват, деб айтдик. Мустақиллик эълон этишдан олдин ҳам, кейин ҳам бизлар бир қанча фармон ва қонунлар чиқардик. Бугун уларнинг қайси даражада бажарилаётганини текширишга ҳам кўп нарса боғлиқ.

Агар биз қонун чиқарсаг-у, унинг ижроси бўлмаса унда нима деган одам бўламиз? Халқ қонунга қандай ишонади? Ижро этилмаган қонун кимга, нимага керак?

Иқтисодий зарарни у ёққа қўйиб турайлик, лоқайдлик етказадиган маънавий зарарни нима билан ўлчаса бўлади?

Афсуски, ҳурматли депутатлар, бизнинг қонунчилик борасидаги меҳнатимизнинг қадрига етмайдиган, бепарво, лоқайд, калтабин раҳбар ва фаоллар борки, улар билан орани очиқ қилиб олишимиз керак.

Мустақил республикамизнинг қонунлари, Конституция талаблари, Президент фармонлари айрим жойларда эътибордан четда қолганини кўриш қийин эмас. Бунга ҳар қайси вилоятдан, тумандан, кўпгина хўжаликлардан етарли мисоллар топиш мумкин.

Ўз вақтида қаттиқ чора-тадбир кўрилмаса, бундай салбий оқимнинг олди олинмаса, қабул қилинган қарорларнинг баҳоси икки пул. Ўзимизнинг ҳам обрўйимиз ундан баланд бўлмайди. Мансабдорлик умримиз ҳам узоқ чўзилмайди.

Ҳурматли юртдошлар!

Биз жиноятчиликка қарши аёвсиз кураш бошладик. Республика Президенти девони ва бошқа давлат ташкилотларига бу ишларимизни маъқуллаб, уларни дадил давом эттиришимизни талаб этиб минглаб хат ва телеграммалар келиб турибди.

Талончилик ва ўғрилик қилаётган, инсонлар йиққан мол-мулкни дўқ-пўписа билан тортиб олаётган, рэкет билан шуғулланаётган шахсларнинг қилмишини қандай баҳолаш мумкин? Мансабни эгаллаб, ундан иложи борича фойда олишга интилаётганларни ким дейиш мумкин? Ҳатто бошқарув ва ҳокимият идораларидаги айрим лавозимдорлар ҳам ана шундай кишиларни ўз ҳимоясига олаётганига нима дейсиз? Халқ фаровонлиги учун тиним билмай ишлашдек шарафли масъулиятни англамаган, ўзларига билдирилган ишончни оқламаган ҳокимларни кўриш айниқса ачинарли эмасми?!

Халқ вақтинча давом этаётган қийинчиликларга чидаши мумкин, лекин билиб қўяйлик, такроран айтаман: адолатсизликка чидамайди! Буни унутиш масъул лавозимдаги шахсни бамисоли устунлари чириб қолган бинога ўхшатиб қўяди.

Халқ қаллоб ва юлғичларни кўриб-билиб турибди ва ҳеч қачон кечирмайди. Халқнинг сабр-тоқати чексиз эмас, қилмиш-қидирмиш деганларидек, жиноятчиларга айбига яраша жазо бериш даркор. Жиноий жазодан қутулиб қолиш мумкин. Аммо, худонинг қаҳри, халқ нафрати ва лаънатидан қочиб қутулиб бўлмайди. Халқнинг назаридан қолиш, ҳаром йўл билан орттирилган бойлик бир кунмас-бир кун муқаррар тешиб чиқади.

Азиз халқ вакиллари!

Ҳозирги кунда ҳар бир раҳбар кадрнинг қанчалик масъулият билан ишлаши ҳамда соф виждонлилигига кўп нарса боғлиқ. Раҳбар фаолиятини баҳоловчи бош мезон унинг ишни ташкил қила билиш қобилиятидир. Раҳбар ишни шундай ташкил қилсинки, одамлар: ҳа, бу халқ фаровонлиги йўлида ғамхўрлик қилувчи ва уни ҳамма нарсадан юксак қўювчи раҳбар, дея олсин.

Бир гапни алоҳида таъкидламоқчиман. Илгари раҳбарларнинг обрўсини унинг лавозими, ўтирган биноси, ёнида туриб қўлловчи тирговичлари ҳал қилган бўлса, бугун шуни аниқ тушунишимиз лозим — қуруқ савлату, ўзганинг ёрдами билан ҳеч нарсага эришиб бўлмайди. Сабаби — бугун халқимиз анча сезгир ва савияси ҳам аввалги эмас — ўсган ўзгарган.

Шуни айтишим керакки, раҳбарларнинг кўпчилиги республикамиз олдида турган оғир масалаларни тушунади ва янгичасига ишлашга ҳаракат қилмоқда. Аммо орамизда бировларнинг пинжига кириб олиб, ҳеч ким билан муносабатни бузмасликни шиор қилган кимсалар ҳам борлигини дангал айтиш керак. Улар ҳар қандай сиёсат, ҳар қандай ҳокимиятга бирдек мослашиб кетаверишлари мумкин. Қариндош-уруғлари ва таниш-билишларининг илтимосини халқнинг, оддий кишиларнинг эҳтиёжидан юқори қўювчи худбин, масъулиятсиз кишилар ҳам бор.

Йўқ, ислоҳотимизнинг тақдирини асло булар ҳал этмайдилар. Бизда она ватан манфаатларини ҳар нарсадан устун қўювчи чинакам ватанпарварлар, буюк Ўзбекистон давлатини барпо этиш ишига чексиз содиқ кишилар бор. Келажак шуларнинг қўлидадир.

Азиз дўстлар!

Раҳбарнинг ишига халқ ўзи баҳо беради. Энг олий ҳакам — вақт. Раҳбарлик лавозимига кўтарилган кишиларнинг энг буюк, энг муқаддас вазифаси — уни тарбия қилган, билим берган, юксак мартабага олиб чиққан халқига сидқидилдан хизмат қилиш.

Яна бир эски касаллигимиз ҳақида ҳам икки оғиз гапирмасам бўлмайди. Президент, Президентлик лавозимида ўтирган одам ҳам сизга ўхшаган бир инсон. Уни доҳийлаштириш шарт эмас. Умуман, мен сохта обрўга қаршиман.

Афсуски, кейинги пайтларда менинг шахсимни улуғлаш касали пайдо бўляпти. Бундай ҳаракатга ўтган кишилар, эҳтимолки, яхшилик қиляпман, деб самимий ўйласалар ҳам, аслида менга душманлик қиляптилар. Сезиб қолдимки, кўчаларда ҳам битта-иккита суратларим пайдо бўляпти. Бунга чек қўйиш керак.

Агар менинг камтарона хизматим маъқул бўлса, халқимизга минг бор қуллуқ, таъзим қиламан. Лекин, биродарлар, бу — менинг раҳбарлик бурчим, халқимга фарзандлик бурчим.

Кейинги пайтларда яна бир ҳол ўта расм бўлди: турли-туман мажлис ва йиғилиш иштирокчилари номидан республика Президентига садоқат изҳор этувчи хату мурожаатномалар кўпайиб кетди.

Йўқ, биродарлар, бунақаси ярамайди! Агар ҳаммамиз яхши ишласак, ишимиз халқимизга манзур бўлса элнинг оғирини енгил қилсак — шунинг ўзи кифоя.

Хулоса шуки, раҳбар шахс, айниқса, энг олий раҳбар бу касалликка берилмаслиги лозим. Ақли жойида бўлса, узоқни кўра билса, бу иллатга ўз вақтида қарши туриши керак.

Бу шундай ёмон ва маккор дардки, унга чалинган одамнинг тузалиши қийин, уни иситмаси чиққан пайтидаёқ бартараф этмаса, кейинги хуружи кучайиб кетиши мумкин.

Ўз қадрини билган раҳбар мақтовга зор эмас. Албатта, юртга бош бўлиш ҳаммага ҳам насиб этавермайди. Бу ҳам — Оллоҳнинг инояти. Худо берган оғир, масъулиятли бурчни оғишмай, доҳийлик касалига берилмай ҳалол адо этиш учун жуда катта ақл-идрок ва фаҳм-фаросат керак.

Ҳамонки юртимизда яхши ишлар бўлаётган экан, ислоҳотларнинг мароми тузук экан, келинглар, Президент Каримовни эмас, унга ишониб овоз берган халқимизни, меҳнаткаш ва бардошли халқимизни улуғлайлик!

Муҳтарам дўстлар!

Бизнинг энг улуғ мақсадимиз, энг улуғ ғоямиз, энг улуғ шиоримиз шуки, **Ўзбекистоннинг битта йўли бор: мустақилликни мустаҳкамлаб, истиқлолни мустаҳкамлаб — олға юриш.**

Мафкурамиз, тутган йўлимиз, бор ғайратимиз ана шу улуғвор ниятга йўналтирилиши керак. Халқимизни, барча сиёсий кучларни, жамоат ташкилотларини якдил, бир жон, бир тан қиладиган ғоя ҳам аслида шу.

Биз бугунга қадар анча ишларни амалга оширдик. Олдимизда эса бундан ҳам улканроқ вазифалар турибди.

Аввал айтиб ўтганимдек, бизни танлаган йўлимиздан ҳеч ким ҳеч қачон қайтаролмайди. Зотан, Ватанга бўлган меҳру муҳаббат ҳар қандай муаммони ечишга, ҳар қандай ёвуз кучни енгишга қодирдир. Энди ортга йўл йўқ. Ўзбекистон истиқболини собитқадамлик билан барпо этмоғимиз зарур. **Бу йўлда иккиланмоқ, манфаатпарастликнинг манда-чуйда ташвишларига ўралишмоқ — Ватанга, халққа келажак авлодга хиёнат бўлади!**

Ўзбекистон манфаати ҳар қандай шахсий манфаатдан баланддир. Ватанга хизматкор бўлайлик! Нақадар буюк замонда яшаётганимизни унутмайлик!

Бугун биз истиқболдаги буюк мамлакат — Ўзбекистоннинг бўй-бастини режалаб турибмиз. У эртага қандай бўлиши сизу бизнинг бугунги ҳаракатимизга, тадбиркорлигимизга, иймону виждонимизнинг поклигига ва ватан манфаатини шахс манфаатларидан қай даражада устун қўя олишимизга боғлиқдир.

Биз истиқлол шарофати билан кўп қадриятларни — иймонимизни, миллий ғуруримизни озодликни бир сўз билан айтганда, парвардигорни қайтадан чинакамига танидик. **Эндиги вазифа — боболаримизнинг поймол этилган орзу-умидлари ҳаққи, авлодларимизга, сизу бизнинг фарзандларимизга бутун дунё билан теппа-тенг бўйлашадиган буюк Ўзбекистонни мерос қилиб қолдирмоқдир.**

Истиқболдаги Ўзбекистон Ватан озодлиги насиб этмаган боболаримизга улуғвор ҳайкал бўлажак! Ўзбекистоннинг шуҳратига шуҳрат қўшувчи фарзандларимизга муқаддас бешик бўлажак!

Ватан кўнглимизда бўлса, Оллоҳ ишимизга ҳамиша мададкор бўлгай!

БУЮК ҒАЛАБАНИНГ 48 ЙИЛЛИГИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ УРУШ ВА МЕҲНАТ ФАХРИЙЛАРИГА, ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОЛАРИГА

Муҳтарам отахонлар ва онахонлар!

Азиз ватандошлар!

Барчангизни Ғалаба куни — 9 май байрами муносабати билан чин дилдан қутлайман.

Бугун инсониятни фашизм балосидан ҳалос этиш йўлида жонини қурбон қилган юртдошларимизнинг сўнмас хотираси олдида бош эгамиз. Ғалаба кунларини яқинлаштиришга, жаҳонни фашизм асоратидан қутқаришга улкан ҳисса қўшган отахонларимизга, онахонларимизга минг бор таъзим қиламиз.

Ботир оталаримизнинг бу урушдаги ўлмас жасорати, шак-шубҳасиз, ўсиб келаётган ёш авлодни мустақил Ўзбекистоннинг муносиб фарзандлари, истиқлолимизнинг шавкатли ҳимоячилари қилиб тарбиялашда улуғ мактаб бўлғусидир.

Жангларда жон олиб, жон берган оталаримиз, фронт ортида заҳмат чеккан юртдошларимиз, уруш йиллари қорахат олган хонадон бекалари, бедарак кетган фарзандлари йўлига ҳалиҳануз илҳақ кўз тикиб ўтирган муштипар онажонларимиз эл-юрт осойишталиги нима эканини ҳаммадан кўра яхшироқ биладилар. Озодликни, айни кунларда мутлақо янгича мазмун касб этган буюк ватан тушунчасини теранроқ ҳис этадилар.

Уруш ва меҳнат фахрийларининг ҳар куни эл-юртимиз тинч бўлсин, деб дуога қўл очаётганлари сабаби ҳам шунда. Улар эл-юрт осойишталиги ва тинчлигини таъминлаш, миллий мустақиллигимизни мустаҳкамлаш, миллий ғурурни юксалтириш, қадриятларимизни қайта тиклаш бобида бошқаларга ўрнак бўлишмоқда.

Отахонларимиз шижоати ва қаҳрамонликлари республикамиз истиқлолининг бугунги посбонларига ибрат бўлсин, хизматларига мадад берсин. Ўтган авлодларимизнинг жанговар тарихи ёшларимизни ватанпарварлик руҳида тарбиялашда асосий омиллардан бири бўлиб қолиши керак.

Ҳурматли фахрийларимиз!

Биз танлаган йўл ҳақ ва ҳақиқат йўлидир. Мавжуд қийинчиликларнинг муваққатлигига ишонамиз. Бизнинг орзуимиз — нурафшон кунларга сизлар билан бирга етишишдир. Жумҳуриятимиз мустақиллиги халқимиз фаровонлигига хизмат қилиши шубҳасиз.

Сизларга сиҳат-саломатлик, узоқ умр, эл-юртимизга ҳамжиҳатлик ва осойишталик тилаб қоламан.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

СОБИҚ ССР ИТТИФОҚИНИНГ МУКОФОТЛАР ҲАҚИДАГИ ҚОНУНИДА БЕЛГИЛАНГАН ҲУҚУҚ ВА БУРЧЛАРНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФУҚАРОЛАРИДА САҚЛАБ ҚОЛИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг иккинчи жаҳон уруши йилларидаги, республика иқтисодини, фани ва маданиятини юксалтиришдаги, халқлар ўртасида тинчлик, дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлашдаги хизматларини эътироф этиб, **қарор қиламан:**

1. Собиқ ССР Иттифоқининг давлат мукофотларига сазовор бўлган иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларида, Ўзбекистон Республикаси халқ хўжалигининг ходимлари ва бошқа фуқароларида илгари мукофотлар ҳақидаги қонунда кўзда тутилган ҳуқуқ ва бурчлар сақлаб қолинсин.

2. Фармон имзоланган пайтдан бошлаб кучга киради.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 7 май.

«ГУЛБОҒ»ДА БАЙРАМ УЧРАШУВИ

ВИЛОЯТ ҳокимлиги Буюк Ғалабанинг 48 йиллиги олдидан Улуғ Ватан уруши қатнашчиларини қутлаш маросимини ўтказди. Уруш ва меҳнат ветеранлари вилоят кенгаши билан ҳамкорликда ташкил қилинган бу учрашув қатнашчилари Зангиота районидаги «Зангиота» хўжалик—заводининг хушманзара сўлим «Гулбоғ»ида давра қурдилар. Дастурхон атрофида бир пиёла чой устида қизғин суҳбатлашаётганлар — вилоятимизнинг барча шаҳар ва районларидан келган уруш қатнашчилари, меҳнат фахрийлари эди.

УЛУҒ ВАТАН уруши йилларида вилоятимиздан жангга кетганлардан неча минглаб киши ўз она юртига қайтмади, шаҳид бўлган бу юртдошларимизнинг азиз сиймолари узоқ ўзга юртлар тупроғида қолди. Бугун уларнинг руҳи-поки биз билан бирга. Бугунги даврага йиғилганлар ана шу қонли жанглардан омон қайтган, Ватан учун бўлган ҳаёт-мамот курашларида тобланган, дунёга янгидан келган қадрли кишилардир. Кўкраклари тўла орден ва медаллар. Уларнинг кўпчилиги бугун кексайган, нуроний отахонга айланган, лекин руҳан ва маънавий тетик. Ўзларига кўрсатилаётган эътибор ва иззат-икромдан бошлари осмонга етиб савлат тўкиб ўтиришибди. Урушга кетган пайтларида мўйлаблари эндигина сабза урган 18—20 яшар йигитчаларнинг ҳозир энг ёши етмишни қоралаб қолган. Буюк Ғалабамизнинг ёши улғайган сари у билан боғлиқ хотиралар тобора яқинлашаверади. Бугунги даврада ўтирганлар ана шу тарихнинг жонли гувоҳлари, унинг ўчмас саҳифаларини битишда бевосита иштирок этган табаррук ва ғанимат одамлар...

Давра суҳбатини вилоят уруш ва меҳнат ветеранлари кенгаши раиси А. Алимов очаркан, биринчи табрик сўзини вилоят ҳокими С. Д. Сайдалиевга беради.

— Биз сизлар билан фахрланамиз, — деди Сайфулла Давирович,— даврадагиларни Буюк Ғалабанинг 48 йиллиги билан самимий қутлар экан,— сизларни ҳар қанча қадрласак, эъзозласак оз. Мустақил республикамиз, шунингдек, вилоятимиз равнақи йўлида амалга оширилаётган катта яратувчилик ишларида ҳоли бақудрат иштирок этмоқдасиз, вилоят меҳнат аҳли билан ягона сафда, ҳамиша ёнма-ёнсиз. Сизларнинг жанговар йўлингиз, тажрибангиз ёшлар учун катта ҳаёт мактабидир. Бахтимизга омон бўлинглар, сизларга узоқ умр, сиҳат-саломатлик ва серфайз ҳаёт тилайман.

Шундан сўнг давра қатнашчиларининг миннатдорчиликлари, дил сўзлари санъаткорларнинг куй-қўшиқлари билан алмашиниб турди, гурунгнинг ўзига хос файзи, руҳи, кўнгил розини тилларга кўчирди, шу палладa ҳар ким ҳам икки оғиз гап билан ўз ташаккурини шукрона сифатида ифодалашни истарди.

Янгийўл шаҳар уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси Йўлдош ака Рихсибоев, Олмалиқ кон-металлургия комбинатидан собиқ жангчи Алексей Канишев, паркентдан Абдуҳамид Мақсудов, собиқ жангчи-ёзувчи, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист Мажид Самадов, Қибрайдан жанговар отахонимиз Жўра ака Хоназаров, Тошкент шаҳридан Толиб ака Содиқов ўртоқлар сўзлашди. Улар йиғилишнинг барча қатнашчилари фикрларини ифода этишди: Ўзбекистон Президенти И. А. Каримов, республика ҳукумати уруш қатнашчилари, фахрийлар ва кексаларга жуда катта амалий ғамхўрлик кўрсатмоқдалар. Ветеранларнинг иззат-икромини ўрнига қўймоқдалар, уларни ҳозирги оғир иқтисодий шароитда ҳам моддий, ҳам маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватламоқдалар. Ғалаба байрами муносабати билан уруш қатнашчиларига 10 минг сўмдан берилиши ҳақидаги Президент Фармони инсонпарварликнинг яна бир ёрқин намунасидир. Вилоят ҳокимлигининг бугунги диққат-эътибори ҳам уларга кўрсатилаётган меҳр-мурувват ва ҳурматнинг амалий ифодасидир.

Сўзга чиққанлар ана шуларни мамнуният ва ҳаяжон билан изҳор этарканлар, шахсан Президентимиз И. Каримовга, вилоят ҳокимлигига самимий миннатдорчилик билдирдилар.

Давра суҳбати сўнгида жангларда қурбон бўлган юртдошларимиз руҳи-покига, порлоқ хотирасига қуръон тиловат қилиб бағишланди.

Ҳурматли ветеранларимизга вилоят ҳокимлигининг эсдалик совғалари топширилди.

(Ўз мухбиримиздан).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ И. А. КАРИМОВНИНГ ҲОЗИРГИ ВАЗИЯТ ТЎҒРИСИДАГИ АХБОРОТИ ҲАҚИДА

(Боши 1-бетда).

томонидан кенг эътироф этилиши юзасидан республикада амалга оширилаётган ички ва ташқи сиёсат тўлалигича маъқуллансин ва қўллаб-қувватлансин.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг раиси, вилоятлар, шаҳарлар ва туманларнинг ҳокимлари Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг мавжуд қийинчиликларни бартараф этиш ва иқтисодиётни барқарорлаштириш, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, кўпмиллатли Ўзбекистоннинг барча фуқаролари тенг ҳуқуқлилигини таъминлашга қаратилган йўлини ҳаётга оғишмай татбиқ этсинлар.

2. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг раёсати, қўмиталари ва комиссиялари, Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари амалга оширилаётган ислоҳотларни ҳуқуқий жиҳатдан таъминлаш, Ўзбекистоннинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллигини янада мустаҳкамлаш, бошқа мамлакатлар билан парламентлараро алоқаларни ривожлантириш бўйича ишларни қатъият билан давом эттирсинлар.

3. Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, республика прокуратураси, Ички ишлар вазирлиги, Миллий хавфсизлик хизмати, Давлат божхона қўмитаси, Адлия вазирлиги, суд органлари жиноятчиликка, айниқса, унинг уюшган шаклларига қарши курашни қаттиққўллик билан олиб борсинлар.

Асосий куч-ғайрат ниқобланган йирик ўғриликларга, порахўрликларга барҳам бериш ва уларни фош этишга, аҳолининг осойишталигини ва тинч турмушини муҳофаза қилишга қаратилсин. Қонунийликка, фуқароларнинг ҳуқуқларига қаттиқ риоя этилиши таъминланиши юзасидан собитқадамлик билан иш олиб борилсин. Бунда ана шу ишга республикада амалга оширилаётган ислоҳотларнинг энг муҳим йўналишларидан бири сифатида қаралсин. Қонунийлик бузилишининг ҳар бир ҳолига моҳият жиҳатидан жиддий баҳо берилсин, ғайриҳуқуқий ҳатти-ҳаракатларга йўл қўяётган шахслар қаттиқ жазолансин. Қонунга хилоф ҳатти-ҳаракатларнинг очилган ҳоллари, ижтимоий адолат принциплари бузилишлари кенг кўламда ошкор қилинсин.

4. Миллий ахборот агентлиги, давлат телевидение ва радиоэшиттириш компанияси, рўзнома ва ойномаларнинг таҳририятлари, бошқа оммавий ахборот воситалари Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов, Олий Кенгаш амалга ошираётган йўлни меҳнаткашларга тушунтириш юзасидан режали ва аниқ мақсадни кўзлаб иш олиб борсинлар, ана шу ишнинг аниқ натижаларини кенг тарғиб қилсинлар.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси
Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 6 май.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ

ЭРКИН ҲАМДАМОВИЧ ХАЛИЛОВ

1955 йилда Бухоро шаҳрида туғилди, ўзбек, маълумоти олий, 1977 йили Тошкент Давлат университетини тугатган. Ҳуқуқшунослик фанлари номзоди.

Меҳнат фаолиятини 1977 йили Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси «Кибернетика» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси «РАСУ» махсус лойиҳа-конструкторлик бюросида муҳандисликдан бошлади. 1979 йилдан 1990 йилга қадар Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси фалсафа ва ҳуқуқ институтида аспирант, кичик ва катта илмий ходим, шўъба мудири вазифасини бажарувчи бўлиб ишлади. Ўзбекистон халқ депутати. 1990 йилдан бери Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари қўмитасининг раиси.

ШУКРОНА

РАСУЛМАТ ака мактублар қутисидаги янги газета-журналларни оларкан, бир даста хат ва шошилинчномаларга кўзи тушди. Уларнинг аксарияти байрам табриклари эди. Дарҳақиқат, у ҳар йили Ғалаба куни муносабати билан ёру биродарлари, қариндош-уруғлари, собиқ фронтдош дўстларидан кўплаб табрикномалар олади. Уларни бирма-бир ўқир экан, кўнгли тоғдек кўтарилди, шундай кунларга етиб келгани учун Оллоҳга шукурлар айтди.

Янги газеталар билан танишар экан, 1-саҳифадаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ғалаба куни муносабати билан Улуғ Ватан уруши қатнашчиларини рағбатлантириш ҳақидаги Фармонига кўзи тушди.

— Юртбошимиз омон бўлсин,— дея қалби тўлқинланиб кетди,— Кексаларига ғамхўрлик кўрсатилган, ёшларига эътибор кучайган эл, албатта, равнақ топади. Худо хоҳласа, кундан-кун обрўси ошиб бораётган мустақил Ўзбекистонимиз бундан буён яна ҳам ривожланиб, яқин келажакда жаҳондаги энг қудратли давлатлардан бирига айланади.

Ҳақиқатан ҳам кундан кун сафлари камайиб бораётган уруш қатнашчилари бугунги кунимиз учун, эл-юрт учун жонларини қалқон қилиб, Ватанни ҳимоя қилдилар, қанчадан-қанча навқирон йигитлар бу йўлда жон фидо қилдилар, омон қайтганлари ҳам ярим жон, ногирон бўлиб қолдилар. Улар бугунги кунда эъзоз-у, таъзимга лойиқдирлар. Улуғ Ватан уруши ногирони Расулмат Нуруллаев ҳам ана шулардан бири. У машаққатли, аммо, шарафли уруш йўлларини босиб ўтди.

...Расулмат жуда ёшлигидан муаллимлик касбига ҳавас қўйди. Шу боис Низомий номидаги муаллимлар тайёрловчи институтга сиртдан ўқишга кирди. 1939 йили армияга кетди. У Ватан олдидаги йигитлик бурчини адо этганидан сўнг ўз ўқишини давом эттириб, севган касби — муаллимлик қилмоқчи эди. Аммо Германия билан бошланиб кетган машъум уруш туфайли орзулар орзулигича қолиб кетди... Армияда сиёсий онги ўсиб, ҳарбий билими ошган Расулмат биринчи жангни Латвия билан Калинин вилоятининг чегара шаҳри Себешда бошлади. Ёдида, душман самолётлар, танк ва тўплар билан қаттиқ ҳужум қиларди, ҳали етарли қуроллар билан ҳам таъминланмаган қўшинларимиз қаттиқ талафот кўрдилар ва чекинишга мажбур бўлдилар. 50 километрча орқага қайтиб, шу ердан немисларни ўтказмаслик ҳақида буйруқ олинди. Ўртада дарё, у ёғи душман, бу ёғида эса қўшинларимиз. 30 кишига бош бўлган Расулматга душманни кўприкдан ўтказмаслик топширилди. Кечаси улар кўприкни миналаштиришга улгурдилар ва немислар ўтаётган пайтда уни портлатдилар. Шу тариқа икки ўртада жанг қизиб кетди...

Жангчи Р. Нуруллаев ҳаётида бу каби хотиралар талайгина. 1941 йилнинг охирларига келиб, Расулмат ака 3-зарбдор армиянинг 33-ўқчи дивизиясида саралан-ган кадрлардан тузилган разведка ротасида хизмат қила бошлади. Унинг ротаси қисқа давр ичида душман орқасида элликка яқин разведкада бўлиб, душманнинг қўшини, ҳарбий техникаси, режаси ҳақида қимматли маълумотлар билан бирга «тил» ҳам келтиришарди. Расулмат Нуруллаев турли фронтларда жанг қилди. Жанговар хизматлари эвазига Александр Невский, II даражали Ватан уруши орденлари, «Жасурлиги учун» медали билан тақдирланди.

У Эстония ва Латвияни душмандан тозалашда жасорат намуналарини кўрсатди. 1944 йилнинг 11 октябрида Рига остоналарида бўлган жангларда оёғидан яраланди. 70 кун даволаниб, яна жангга кирди. Лекин, шундай оғир жанглардан бирида шундоқ ёнгинасида снаряд портладию, хушидан кетди. Хушига келганида қуролдош дўстлари уни госпиталга олиб келишгани, бир қўлини дўхтирлар кесишганини билди. Яна узоқ даволаниб, ниҳоят 1945 йилнинг январида 7 йиллик айрилиқдан сўнг Тошкентга келди.

Тўрт ўғлонини урушга кузатиб, уларнинг уч нафаридан «қора хат» олган ота-она Расулматнинг бир қўлидан айрилиб, ногирон бўлиб қайтганига ҳам минг қатла шукурлар қилишиб, бутун умидларини унга боғлашди. У ҳам тезда урушдан «дув тўкилиб» чиққан юрт фаровонлиги, халқи бахт саодати учун меҳнат қилишга киришиб кетди. 1945 йили Тошкент шаҳар партия комитетида инструктор, кейинроқ, Киров район партия комитетида секретар, Киров район ижроия комитетининг раиси лавозимларида виждонан меҳнат қилди.

1966 йили Тошкентда юз берган табиий офат жуда катта зарар келтирди. Расулмат шаҳарни қайта тиклаш ишларида қатнашишни бурчи деб билиб, турли қурилишларда, кейинроқ эса «Главташкентстрой»га қарашли «Строймеханизация» бошқармасида бошқарувчининг ўринбосари бўлиб ишлади. У қаерда, қайси лавозимда бўлмасин одамлар дардига шерик бўлишга, уларга қўлидан келганича ёрдам қилишга ҳаракат қилди. Ана шу фазилатлари учун ҳам улар орасида обрў-эътибор қозонди. Унинг уруш йилларидаги ва тинч меҳнат давридаги виждонан меҳнатлари муносиб тақдирланган. Кўксини безаб турган қатор-қатор орден ва медаллар фикримиз исботидир.

У умр йўлдоши Ширинoй Бектемирова билан беш фарзандни тарбиялаб, вояга етказди. Ўғил-қизларининг бари уйли-жойли, ўзлари эса оталари каби меҳнаткаш, ақлли-ҳушли. Расулмат ака эса 20 нафар неваранинг суюкли бобоси.

Дарҳақиқат, ҳар йили айниқса байрам кунлари Р. Нуруллаевнинг хонадони янада гавжумлашади. Уни қутлагани ёру-дўстлари ташриф буюришади. Биз ҳам davраларнинг файзи, Ватан учун кўксини қалқон қилганлардан бири, Улуғ Ватан урушининг ногирони, республика аҳамиятидаги шахсий пенсионер Расулмат Нуруллаевни бугунги улуғ айём билан муборакбод этамиз! Ҳамиша бугунгидек тетик, бардам бўлиб юришларини, яна жуда кўплаб Ғалаба байрамларини нишонлашларини чин дилдан истаймиз.

Зулхумор ЖЎРАЕВА.

* *9 Май—Ғалаба куни*

УРУШНИНГ ОТИ ҚУРСИН!

ПОЙТАХТИМИЗНИНГ А. Икромов район «Пахтакор» маҳалласида истиқомат қилувчи катта-кичик Абдукарим ота Ашуралиев номини алоҳида ҳурмат билан тилга олади. Сабаби саксон ёшни қоралаб қолган бу отахон барчага қўлидан келган ёрдами, маслаҳатини аямайди, маҳалладошларининг яхши-ёмон кунларида камарбаста. Абдукарим отанинг ҳаёт йўли ҳам кўпларга ибрат бўларли, унутилмас, ўчмас хотираларга бой.

... Унинг навқирон йигитлик даври уруш йилларига тўғри келди. 1940 йил май ойида ҳарбий хизматга отланди. У дастлаб Финляндия чегарасида бўлдн. Аскарларимиз Ригага, ундан сўнг Латвияннинг Шовул қишлоғига етиб келдилар. Тўсатдан немислар билан уруш бошланганлиги ҳақидаги хабарни худди шу ерда эшитдилар.

Жангчи Абдукарим ака взвод командири ўринбосари ҳамда ўқ отувчи ҳарбий аскар бўлиб Ватан учун жанг қилди. Володай ҳамда Варшава шаҳарларидаги жанглар Абдукарим аканинг ёдида, айниқса, муҳрланиб қолган.

Варшава яқинидаги қалин ўрмон. Қаттиқ совуқ, очлик, хорғинлик. Изғирин кўз очишга имкон бермайди, уйқусизлик. Командирнинг буйруғига асосан Абдукарим Ашуралиев ўз жангчи дўстлари билан душманнинг қуроллари турган жойни аниқлаб, ўт очиш нуқтасини яксон этишлари керак эди. Улар тунда қалин қор устида ётиб, ўт очишга шайланиб турганларида, қўриқчи немис аскари сезиб қолди. Одатда разведкага борган аскар, аввал, душман жойлашган жойни, сўнгра ўқ дори омборини, аниқлаб қайтиб келар эди. Буларга берилган буйруқ бажарилганида, кумуш тонг отган эди. Ана шу жангдаги матонати учун аскар жангчи Абдукарим Ашуралиев «Жасорати учун» медали билан тақдирланди.

Аскарларимиз ўқ дори ортилган вагонларда ғарб томон йўл олдилар. Неча-неча кўприклар душман бомбасидан вайрон бўлди. Қанчадан-қанча жангчиларимиз ўқ дорини сақлаб қолиш учун йўл-йўлакай душман билан жанг қилиб бордилар.

Эл-юрт олдида йигитлик бурчини шараф билан ўтаган А. Ашуралиев 1945 йилда эсон-омон она-юрти — Тошкентга қайтиб келди.

Унинг умр дафтарини бирма-бир варақлар экансиз, Володай дарёсида чўкаётганида командир уни қутқариб қолгани, душманни Берлингача қувиб бориб, ғолиблик нашидасини сургани ва яна бир талай хотираларга кўзингиз тушади.

А. Ашуралиевнинг жанг майдонларида кўрсатган жасорат ва қаҳрамонликлари муносиб тақдирланган. Унинг кўксини бир қатор жанговар орден ва медаллар безаб турибди.

Уруш ва меҳнат фахрийси Абдукарим Ашуралиев 7 фарзанд тарбиялаб вояга етказди. Уларнинг бари илмли, ҳунарли, яхши оила бошлиқлари. 21 нафар невара-чеваралари «Немислар билан қилган жанглар ҳақида гапириб беринг», — деб боболарининг ҳол-жонига қўйишмайди. Шундай дамларда Абдукарим ака: «Эҳ, болаларим, урушнинг оти ўчсин, у кунларни биз кўрдик, сизлар кўрманглар», — дейди.

Дарҳақиқат, урушнинг номи қурсин. У не-не навқирон умрларга завол бўлди, қанчадан-қанча йигитлар эса майиб-мажруҳ бўлиб келиб, унинг азобини ҳозиргача тортмоқдалар.

Шундай экан, Абдукарим ака каби уруш қатнашчиларини ҳар қанча эъзозлаб, ҳурматласак, таъзим қилсак оз! Зеро, улар бунга минг бора ҳақлидирлар.

Абдулла ТОЛИПОВ,
меҳнат фахрийси.

ОТАЛАР ЖАСОРАТИ ФАРЗАНДЛАР НАЗДИДА

БУ ЙИЛ барча тараққийпарвар мамлакатларда фашизм устидан қозонилган Буюк Ғалабанинг 48 йиллиги кенг нишонланяпти. Бироқ бу ғалаба ҳаммамизга жуда қимматга тушганлиги сир эмас: фашист босқинчилари билан бўлган урушда салкам 30 миллион киши қурбон бўлди. Биз истиқомат қилаётган биргина Байтқўрғон қишлоғидан эса 500 дан ортиқ киши Ватан озодлиги учун курашга кетиб, 150 нафари қаҳрамонларча ҳалок бўлган, юздан ортиқ ҳамқишлоқларимиз эса бедарак йўқолган. Эсон-омон фронтдан қайтиб келганларнинг сафлари уруш жароҳатлари туфайли тобора камайиб бормоқда. Кези келганда шуни айтиб ўтиш керакки, қон ва жон эвазига битилган буюк ғалабанинг қаҳрамонларини ҳар қанча эъзозласак арзийди.

Яқинда Қибрай районидаги Байтқўрғон қишлоғида жойлашган Ўктам Усмонов номли 16-мактабда Ғалабанинг 48 йиллигига бағишланган кеча ва фахрийлар билан учрашув уюштирилиб, Ватан ҳимоячиларига катта эҳтиром кўрсатилди. Бу кечада қишлоғимизнинг уруш ва меҳнат фахрийлари, шунингдек, Тожикистон Республикаси Ленинобод вилоятининг Ашт районидан ва Фарғона вилоятининг Бешариқ районидан келган меҳмонлар ҳам иштирок этишди.

Кеча сўнгида байтқўрғонлик уруш фахрийлари номидан Расул ота Мансуров сўзга чиқиб, уруш хотираларидан гапириб берди. Шунингдек кечада Тўйчи Эрйигитовнинг синглиси Аширбиби Эрйигитова, қаҳрамоннинг жияни Тожиқиз Фармонова, Ашт райони халқ таълими бўлими мудири ва бошқа меҳмонлар сўзга чиқишиб, Ғалабанинг 48 йиллигига бағишланган ушбу кечага, унда намойиш этилган «Мен Ватан ўғлиман» саҳна асарига, ўқувчиларнинг актёрлик маҳоратларига юқори баҳо бердилар. Бу учрашув тожик ва ўзбек халқлари азалий дўстлигининг ёрқин намунаси, Ашт ва Қибрай районлари аҳолиси, халқ таълими ходимлари ва ўқувчилари ўртасидаги дўстлик, биродарлик, ҳамкорликка қўйилган пойдевор деб баҳоланди. Ташриф буюрган меҳмонлар кеча қатнашчиларига эсдалик ва хотира учун кўплаб альбомлар, китоблар ҳамда Тўйчи Эрйигитов расми туширилган гиламча тақдим этиб, «Мен ватан ўғлиман» саҳна асарининг ижодкорларини Тожикистонда меҳмон бўлиб, шу асарни намойиш этиш учун таклиф этдилар.

Кеча Ўзбекистон Республикаси давлат мадҳиясини ижро этиш билан якунланди. Сўнгра барча меҳмонлар ватан озодлиги учун олиб борилган қонли жангларда ҳалок бўлган ҳамқишлоқларининг хотирасига мактабимиз ҳовлисида ўрнатилган ёдгорлик пойига гуллар қўйишди, уларни бир дақиқа сукут сақлаб эсладилар.

Х. ИНОҒОМОВ,
олий тоифали муаллим, халқ таълими аълочиси.

• *Китоб жавонингизга*

ОЗОН ЎПҚОНИ ҚАЙ АҲВОЛДА?

ЭКОЛОГИК ҳалокат эшиги — озон ўпқонининг тобора кенгайиб бораётганлиги кўпчиликни ташвишга солмоқда. Стратосферадаги озон қатламининг тирик жон ва ўсимликлар учун аҳамияти бениҳоя катталигини, инсоният фаолияти натижасида бу борада келиб чиқаётган улкан муаммолар ва буларни ҳал қилиш давримизнинг энг долзарб масаласи бўлиб қолганлигини сезган Ўзбекистон Фанлар академияси «Фан» нашриёти ходимлари хайрли ишга қўл урдилар. Яқинда нашрдан чиққан кимё фанлари доктори, профессор Қ. Ахмеровнинг «ОЗОН ЎПҚОНИ МУАММОЛАРИ» рисоласида озоннинг заминимиздаги ҳаёт учун бениҳоя улкан аҳамияти, унинг ҳолати йил сайин кенгаяётганлиги, экологик вазият оғирлашиб бораётганлиги аниқ мисолларда кўрсатиб берилади. Бу экологик танглиқдан қутулиш йўллари ҳақида ҳам қизиқарли фикрлар бор.

Атмосфера қалқони бўлган озон табиатан мураккаб, молекуласи ўта даражада фаол, қуёш нурларини кенг спектрларда юта олади, ҳаводаги баъзи газлар ёки аралашмалар билан ўзаро таъсир кўрсата олиши — юқоридаги фикримизга далилдир. Рисолада, чунончи йил фаслларига қараб стратосферада унинг миқдори инсон фаолияти, кимё, металлургия, нефтни қайта ишлаш саноати, совутгичлар ва улардан ажралувчи улкан ҳажмдаги хладагент (фреон)ларга боғлиқ равишда кўпайиб ёки камайиши исботланганлиги қайд этилади. Лос-Анжелес, Токио, жанубий шаҳарлардан Олмаота, Ереванда ва бошқа баъзи йирик аҳоли қароргоҳларида озон қатлами билан боғлиқ муаммолар янада чигаллашаётгани таъкидланади. Бу борада қурум унинг таркибий концентрацияси рухсат этилгандан ортиқча бўлган азот, олтингугурт оксидлари, озон, саноат чиқарадиган ташландиқ газларнинг аэрозол ҳолидаги компонентлари, автомобиллардан ажралувчи газларнинг ўта зарарли таъсири республикамиз пойтахтида ҳам вақти-вақти билан сезилиб турганлиги кўрсатилади.

Рисолани варақлар эканмиз, ундаги «Озоннинг физик ва кимёвий ҳоссалари», «Озон ўпқони сабаблари», «Фреонларни алмаштириш чоралари», «Озон қатламининг емирилиш механизми», «Озон қатламини сақлаш бўйича халқаро ҳамкорлик», «Саломатлик «ўпқони», «Озон ўпқонини ямаш режаси», «Уй озонаторлари» каби мавзуларни кўрибоқ унга бўлган қизиқишимиз янада ортади. Қўйингчи, рисолада ўқувчилар кенг доирасини қизиқтирган баённомалар ва маълумотлар борки, улар билан китобхоннинг ўзи танишса, фойдадан ҳоли эмас, деб ўйлаймиз.

Рисоланинг мактаб ўқувчиси, талаба, чўпон, деҳқон, олим ёки оддий ишчи учун ҳам тушунарли тилда ёзилганлиги, расм ва чизгилар билан безатилганлиги унинг янада ўқимишли чиқишига, ўзига хос дастур бўлиб қолишига имкон яратган.

Х. НОСИРОВ.

ХУШХАБАРЛАР

БЎСТОНЛИҚ. Байрам арафасида «Қизил ту» жамоа хўжалиги марказида «зангори олов» рамзи бўлган машъала ёна бошлади. Эндиликда 500 дан зиёд хонадон беминнат ёнилғидан фойдалана олади. Бу ерга газ қувурлари асосан хўжалик ҳисобидан тортиб келтирилди.

Тез орада райондаги Муслим Боймирзаев номли жамоа хўжалиги хонадонларига ҳам табиий газ келтирилади. Монтаж ишларини Тошкент вилоят газлаштириш бошқармасининг ишчи-хизматчилари амалга оширишмоқда.

ЗАНГИОТА. «Наврўз» жамоа хўжалигининг 8 гектарлик иссиқхонасидан шаҳарликлар дастурхонига кунига 1,5—2 тоннадан бодринг, 300 килограммдан помидор етказиб берилмоқда. Бу борада миришкор деҳқонлардан Олим Сиддиқов, Рашид Убайдуллаев, Аҳмад Қодировлар, айниқса, самарали меҳнат қилмоқдалар. Мазкур жамоа шу йилнинг 6 ойи мобайнида истеъмолчиларга 320 тонна помидор, 300 тонна бодринг етказиб беришга аҳд қилган ҳолда меҳнат қилишмоқда.

Шу билан бирга сабзавоткорлар деҳқонларга кўплаб помидор, болғар қалампири, бақлажон кўчатлари ҳам етказиб берадилар.

БЕКОБОД РАЙОНИ. Алишер Навоий номли жамоа хўжалиги маъмуриятининг ташаббуси билан байрам арафасида хўжалик ҳисобидан ҳар бир хонадонга 2 килограммдан пахта ёғи, 5 килограммдан гуруч тарқатилди.

Бундан ташқари районда хўжалик ҳудудида истиқомат қилувчи Улуғ Ватан уруши ҳамда меҳнат фахрийларига, кам таъминланган оилаларга, ўқитувчилар ва тиббиёт ходимларига ҳам турли имтиёзлар яратилмоқда.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

УЙҒУР АРТИСТЛАРИНИНГ ТОМОШАЛАРИ

Тошкент шаҳри ва вилоятининг, шунингдек Фарғона, Андижон, Наманган ҳамда Ўзбекистондаги бошқа шаҳарларнинг аҳолиси Хитой Халқ Республикаси Шинжонг-Уйғур мухтор ноҳияси ашула ва рақс дастасининг санъати билан танишадилар. Бу жамоанинг республикамиздаги гастроллари муваффақиятли ўтмоқда.

Даста биринчи марта Тошкентга икки йил муқаддам келган эди. Уйғур артистлари бу галги сафарда ўзбек томошабинларини янги-янги қўшиқ ва рақслар билан мамнун этишади.

(ЎзА)

ЧОШТЕПАДА ЯНГИ ЧОЙХОНА ОЧИЛДИ

Ташаббускорликка, интилишга кўп нарса боғлиқ экан. Тошкент районидаги Турғун Мирзаев номли жамоа хўжалиги бошқаруви Чоштепа қишлоқ кенгаши ҳудудида оталар чойхонаси қуриб беришга аҳд қилган эди. Байрам арафасида ана шу кўркам, серфайз бино фойдаланишга топширилди. Унинг очилиши муносабати билан турли ташкилотлардан, шаҳардаги маҳаллалардан ҳам меҳмонлар таклиф этилдилар.

Район ҳокими Рустам Акбаров чойхона қурилишида фаоллик кўрсатган жамоа хўжалиги бошқарувига, Чоштепа қишлоқ кенгаши ва «Сабзавот» маҳалласи фаолларига миннатдорчилик билдирди.

Маҳалла қўмитаси раиси К. Неъматов, фаоллардан А. Сиддиқов, вилоят уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси А. Алимов кексаларга кўрсатилган иззат-икром учун чойхона бунёдкорларига раҳматлар айтишди.

Янги чойхонада санъаткорлар хизматда бўлишди. Айниқса, йиғилганлар Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Маҳмуджон Азимов, хонанда Мансур Мамедов ва бошқа санъаткор ҳамда ҳаваскорларнинг дилрабо куй-қўшиқларидан баҳра олдилар.

С. ҲАСАНОВ.

КЎРИНГ, ТОМОША ҚИЛИНГ

Душанба, 10. V

● ЎзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Янгиликлар.
18.05 Футбол бўйича Ўзбекистон чемпионати. «Марказий Ҳарбий спорт клуби» — «Нафтчи» (Фарғона). 2-тайм. «Меҳнат ўринбосарлари» ўйингоҳидан олиб кўрсатилади.
18.50 «Элга хизмат». Самарқанд шаҳрида аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ҳақида.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Ёшлар ва таълим-тарбия». Тошкент Давлат техника дорилфунуни.
20.10 «Оқшом эртаклари».
20.25 Юнус Ражабий номидаги мақомчилар ансамбли ижросида замонавий куй ва қўшиқлар.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 «Яхши дам — меҳнатга ҳамдам». Бевосита мулоқот.
22.30 «Гул ва Наврўз». Муқимий номидаги Ўзбек Давлат мусиқий театрининг спектакли.
24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.30 Болалар учун. «Совға».
19.00 «Хивача ажрим». Фильм-концерт.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 С. Рахманинов таваллудининг 120 йиллигига. Камер асарларидан концерт.
20.30 «Лаҳза». Хабарлар.
20.45 «Бизнинг суҳбат».
21.05 «Уларни фақат афтидан танир эдилар». Бадиий фильм.
22.30 «Лаҳза». Хабарлар.

● «ОРБИТА IV»

6.30 «Якунлар».
7.15, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
7.20 «Кичкинтой Маллавой». Мультфильм. 1 ва 2-серия-лар.
8.00 «Марказ».
8.30 «Эрта саҳарлаб».
9.00 «Ҳамма уйдалигида».
9.30 «Тонг юлдузи».
10.20 «Қора кўркам от саргузаштлари». Болалар учун кўп серияли телефильм премьераси.
10.45 «Шекспирнада». Мультсериал премьераси. 6-фильм — «Ўн иккинчи кеча».
11.15 «Марафон-15».
12.05 Авиакосмик салон.
12.15 Актёрлар ва тақдирлар. «Цирк». Бадиий фильм («Мосфильм», 1936 й.).
14.00 Янгиликлар.
14.20 Режиссёр Г. Панфилов фильмлари таништирилади.
14.40 «Сизга аталган учрашувлар». Ёзувчилар В. Конецкий ва В. Шефнер.
15.30 «Саёҳатчилар клуби».
16.20 «Иқболи кулганда».
17.00 «Қорқиз ва етти гном», Э. Рязанов К. Эрнест билан суҳбатлашади.
17.45 «Гол».
18.15 Телеэкранда биринчи марта. «Какку болалари». Бадиий фильм («Беларусьфильм»).
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Горячев ва бошқалар». Бадиий телесериал премьераси. 14-серия.
20.55 «Спорт уик-энди».
«Янги студия» таништиради:
21.10 «Бомонд».
21.45 «Джем-сейшн». «ДДТ» концерти.
22.55 «Монтаж».
23.35 «Ассалому алайкум!». Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.
*
00.15 «Мусиқий сол». Иркутскдан кўрсатилади.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 «Анс этиш».
8.10 «Ишдан бўш пайтингизда».
8.25 «Шаҳарча». Дам олиш кўрсатуви.
8.50 «Американинг. ёввойи табиати». Кўп серияли телефильм премьераси (АҚШ).
9.20 «Бурда моден» тавсия этади...
9.50 Кипрас Мажейка. «Кичик Европа»дан репортажлар.
10.20 «Калит» кўрсатуви.
10.50 Кундузги сеанс. «Алиса Мўъжизалар мамлакатида». Бадиий фильм.
12.25 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
12.45 Биз севган комедиялар. «Бальзаминовнинг уйланиши». Бадиий фильм.
14.10 XX аср кадрда ва кадр ортида. «Қачонлардир биз буни эслаймиз».
14.55 «Қутқариш хизмати-911».
15.50 «Монсеррат Кабалье Россияда». Фильм-концерт премьераси.
16.45 Мульти-пульти.

17.00—19.05

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.05 Душанба куни детектив «Лаки страйк» таништиради. «Фалокат келтирадиган чорраҳалар». Бадиий фильм «Криминал ҳодисалар» туркумидан (АҚШ).
20.00 «Земфира Жемчужная ва бори».
20.55 Спорт кўрсатуви.
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.30 «Формула-1» классида автопойга бўйича жаҳон чемпионати. Испания гран-приси. Барселонадан кўрсатилади.

Сешанба, 11. V

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Бахтиёр». Фильм-концерт.
8.05 «Ҳақиқат рўёбга чиқсин». Бадиий фильм.
9.30 Ўзбек тилини ўрганамиз.
10.00 «Булутлардан баланд жаҳаним». Телефильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Физика. Газларда электр токи.
11.00 «Болалар меҳмонхонаси».
11.30 Ўқув кўрсатуви. Жуғрофия. Ўзбекистоннинг экологик муаммолари.
12.00 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).

* * *

16.45 Кўрсатувлар тартиби.
16.50 Янгиликлар.
17.00 Футбол бўйича Ўзбекистон чемпионати. «Пахтакор» — «Навбаҳор» (Наманган). «Пахтакор» Марказий ўйингоҳидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — Телефильм.
18.50 «Санъат олами». Андижонлик халқ усталари М. Насбиддинов ва М. Абдуваҳобов.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Мусаввир Раҳим Аҳмедов». Телефильм.
20.10 «Оқшом эртаклари».
20.25 «Ўзбекистон—Туркия». Тошкент ўғил болалар лицейи.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 Санъат усталари ижросида концерт.
22.20 «36—38-квадратдаги ҳодиса». Бадиий фильм.
23.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.30 «Уолт Дисней таништиради...». Мультфильмлар тўплами.
19.20 «Баҳор лавҳалари».
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Шарқ лирикаси». Ғафур Ғулом таваллудининг 90 йиллигига.
20.25 «Суперспорт».
21.10 «Илҳом». Телефильм.
21.30 Эълонлар. «Киноингоҳ».

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 17.20, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.05 «Тинглант, томоша қилинг».
9.25 Мультфильмлар.
10.00 «Гол».
10.30 «Горячев ва бошқалар». Бадиий телесериал. 14-серия.
11.00 Янгиликлар.
Кундузги киноэкспресс
11.20 «Батальонлар ўт очишни сўрашяпти». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.
13.35 «Пальма билан Котус бўйлаб». Телефильм премьераси (Красноярск).
•
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.25 «Ишбилармонлар хабарномаси».
14.40 «Адам Смит бойлиги дунёси».
15.10 «Ёи дафтар».
15.15 Мультфильм.
15.30 Болалар телевидениеси уюшмаси. «Товушлар музейи». Олмаотадан кўрсатилади.
16.10 «Рок-сабоқ».
16.50 «Технодром».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.25 Давлатлараро «Останкино» телеканали «Дунёнинг томонлари» кўрсатувини таништиради.
17.55 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
18.40 «Миниатюра».
18.55 «Мавзу».
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Семикаракорск чинниси». Телефильм.
20.35 «Мосфильм»нинг 70 йиллигига. «Белорус вокзали». Бадиий фильм.
22.30 «1993 йил қўшиқлари». Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.
00.10 «Кино талаб қилинади».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Ишбилармон кишилар даври.
7.55 Тонгги концерт.
8.20 «Номлар». Евгений Лебедев.
9.15 «Катта жанжал».
9.50 «Параллеллар».
10.05 Хонаки экран. «Ҳарбий дала романи». Бадиий фильм.
11.30 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
11.50 Очиқ дунё. «НОРД-вест». 2-кўрсатув.
12.35 Россияда бизнес.

* * *

14.20 «Телебиржа».
14.50 Болалар телевизион театри. «Олмахон ва чўткача».
15.50 Янгиликлар.
16.05 «Рост» студияси. «Кенгуру».
16.35 Мульти-пульти.
16.45 «Катта давра».
*

17.00—19.40

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.40 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 165-серия.
20.30 Спорт кўрсатуви.
20.35 Катталар учун мультфильм.
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.25 «Орадан йиллар ўтгач». Булат Окуджава билан учрашув.
22.10 «Телематн».
22.15 Вуржлар туркумидан кўрсатув.
23.10 Криминал хабарлар экрани.
23.25 Баскетбол шарҳи.

ЭЪЛОНЛАР, БИЛДИРУВЛАР

Ўзбекистон маданият ишлари вазирлиги
М. Қориёқубов номидаги Ўзбек давлат филармонияси

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
8, 9 май соат 16.00 да
ХИТОЙ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ
ШИНЖОНГ УЙҒУР АВТОНОМ ЎЛКАСИ
АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИНИНГ

КОНЦЕРТИ

ПРОГРАММАДА:

Халқаро Варшава фестивалининг лауреати, Хитой халқ артисти

ПОШША ЭШОН

Хитой халқ артисти, раққоса
Райҳонгул АБДУЛАЗИЗ
Хитой халқ артисти, созанда
Довут ОВУТ

раққоса — Турсуной ИБРОҲИМЖОН;
раққос — Телмон ҚОДИР;
хонанда — Тунисо МУҲАММАД;
раққоса — Гулбаҳор СИДИҚ;
хонанда Оқдарнисо АБДУКАРИМ;
хонанда — Фарҳод АБДИГУЛ
ва бошқалар иштирокида

ҚЎШИҚ, РАҚС, ҲАЖВИЙ МИНИАТЮРАЛАР ИЖРО ЭТИЛАДИ

Чипталар Халқлар Дўстлиги саройи кассаларида соат 11.00 дан сотилади.

«Пахтакор» марказий стадионида 11 май куни Тошкентнинг «Пахтакор» ва Наманганнинг «Навбаҳор» жамоалари ўртасида

* Футбол *

ўйини бўлади.

Учрашув соат 17.00 да бошланади.

«Пахтакор» марказий стадионида 16 май куни Тошкентнинг «Пахтакор» ва Қосонсойнинг «Қосонсойчи» жамоалари ўртасида

* Футбол *

ўйини бўлади.

Учрашув соат 17.00 да бошланади.

Тошкент вилояти ҳокимлиги Чиноз район ҳокими Усмонали Умаровга волидаси
Олтиной ая УМАРОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Телефонлар:

ХАТЛАР ВА ОММАВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИ — 33-40-48.

АХБОРОТ, ТИЖОРАТ ВА ЭЪЛОНЛАР БЎЛИМИ — 33-99-15.

● Эълон ва билдирувлар кечиктирилмай чоп этилиши кафолатланади.

● Факт ва далилларнинг ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдирлар.

● Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти маҳкамасининг Ишлар Бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 000094. Буюртма Г—224. 30675 нусхада босилди, ҳажми—2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти—20.30. Босишга топширилди — 23.00.